

Sinteza la istorie

by Mirq

Salutare, viitori absolventi! Daca cititi aceste randuri, inseamna ca sunteti foarte norocosi.

Va intrebati de ce am scris aceasta sinteza? Pai...treaba sta cam asa: uitandu-ma peste programa pentru bacalaureat, m-am trezit cu 2.5 luni inainte de examen ca profesorul (no name) nu mi-a dat decat cam 45% din materia necesara, din care 10% dintre informatii au fost gresite. Nu va mai povestesc in ce conditii aveam materia respectiva, ce chinuri etc.

Trecand peste aceasta introducere complet inutila si plictisitoare, cred ca o sa va fie de folos aceasta lucrare si ca o sa va scuteasca de multa bataie de cap.

Tin sa precizez ca am incercat, pe cat de mult posibil, sa respect programa scolara pentru **examenul din vara lui 2011**.

In realizarea acestei sinteze am apelat la urmatoarele surse:

- "Manual de istorie pt. cls. a XII-a, de Zoe Petre" – editura Corint;
- "Istoria romanilor sinteze si teste 2011" – editura Gimnasium;
- "Bacalaureat de nota 10 la Istorie" – editura Aula;
- "Memorator de istoria romanilor" – editura Booklet;
- alte sinteze, Wikipedia, numeroase alte site-uri etc.

Ce pot sa spun despre sinteza? Sa incepem asa...daca va uitati pe materialele enumerate mai sus, o sa observati ca nu sunt chiar asa de grozav realizate, cel putin din punctul meu de vedere. Din acest motiv am decis sa scriu eu personal o sinteza in conformitate cu prevederile bacalaureatului din 2010-2011.

Am incercat sa fiu cat se poate de explicit, dar in acelasi timp sa sintetizez la maximum informatiile, pentru a nu depasi o limita suportabila de invatat.

Aceasta materie contine 125.000 de caractere, adica 18.000 de cuvinte. Ca sa va faceti o idee cat inseamna asta, ganditi in felul urmator: in mod normal, pe o foaie A4 de examen scrii cam 30 de randuri a cate 9 cuvinte (aceasta este o medie observata de mine la mai multi colegi), ceea ce inseamna ca avem 270 de cuvinte pe pagina. Impartind 18.000 la 270 rezulta o cifra "magica", adica 66.(6) pagini A4. Ciudata cifra, nu? ☺ Sper sa va poarte noroc. ☺

Dedic aceasta lucrare tuturor celor care vor sa promoveze onorabil examenul de bacalaureat la istorie.

Ca si incheiere, va urez multa bafta la invatat. Dati atentie examenelor, nu le luati in gluma!!! Toate cele bune!

Periodizarea istoriei romanilor

Epoca antica incepe odata cu formarea statului si se termina odata cu caderea Imperiului Roman de Apus in 476 d.Hr.. Pentru istoria geto-dacilor a insemnat perioada dintre sec I i.Hr. – V d.Hr..

Epoca medievala: sec. V – XVII

Epoca moderna: XVIII – 1918

Epoca contemporana: 1918 – prezent

*In perioada comunista se considera ca epoca moderna a romanilor incepe in 1821, de aici si motivul pentru care intalnim 2 periodizari diferite.

Romanitatea romanilor

Tracii apartin familiei de popoare indo-europene provenite din Asia. Geto-dacii reprezinta ramura nordica a tracilor. Existenta a 2 denumiri se explica prin faptul ca romanii ii numeau daci, iar grecii ii numeau geti.

Primul stat geto-dac a fost format de Burebista (82 i.Hr - 44 i.Hr) si a avut capitala la Sarmisegetuza. Statul era o monarhie militara, iar hotarele acestuia erau foarte intinse. Dupa moartea lui Burebista, statul se destrama in 5 regate mai mici, mentinandu-se un nucleu teritorial si politic in Muntii Orastiei.

Refacerea statului dac se va realiza in timpul domniei lui Decebal (87 - 106 d.Hr), dar cu hotare mai restranse din cauza expansiunii romane. Decebal se confrunta militar cu romanii in anii 87 si 88, iar in 89 incheie pace cu imparatul roman Domitian. Conform acestui document, Dacia devenea regat clientelar (aliat) al Romei, iar Decebal primea sprijin militar si financiar din partea Imperiului Roman.

In urma razboaielor din 101-102 si 105-106, Dacia este cucerita de imparatul roman Traian, care o transformata in provincie romana si o supune procesului de romanizare. Guvernatorul Daciei, dupa anul 106, avea functia Legatus Augusti Pro Praetore.

Dacia romana cuprindea NV. Transilvaniei, S. Moldovei si V. Campiei Muntene. In alte cuvinte: Banatul, vestul Olteniei si cea mai mare parte a Transilv.

Romanizarea reprezinta procesul prin care un popor cucerit invata limba latina si asimileaza cultura materiala si spirituala romana. Insusirea limbii latine este esentiala pentru procesul de romanizare.

Colonistii au impus in Dacia limba latina si civilizatia romana. Armata a contribuit la romanizare prin faptul ca tinerii inrolati invatau limba, iar veteranii

primeau pamant si se stabileau in Dacia, unde isi intemeiau familii.

Administratia a contribuit la impunerea organizarii urbane de tip roman, orasele fiind structurate in 2 categorii: municipii si colonii (ex. col.: Ulpia Traiana Dacia Sarmisegetuza).

Religia a contribuit prin intermediul a 2 fenomene:

- sincretismul - sinteza dintre divinitatile dace si cele romane;
- interpretatio romana - adorarea vechilor divinitati dace sub denumiri

romanice.

Armata si administratia romana au ramas in Dacia pana in 271, cand imparatul Aurelian a retras armata si administratia necesare pentru apararea Romei de atacurile migratorilor. Dupa 275, teritoriul Daciei romane a fost locuit de autohtonii daco-romani care si-au continuat existenta in zonele aparate natural.

In anul 602, slavii se aseaza la sud de Dunare, intrerupand legaturile dintre populatia romanizata de la nord de Dunare si cea de la sud. Influențele slave se resimt in domeniul activitatilor comerciale si in cel al organizarii institutionale.

Formarea limbii române s-a incheiat, in linii mari, in secolul al VIII-lea.

Structura limbii române e reprezentata de substratul traco-dacic 10%, stratul latin 60%, adstratul slav 20% si preluari din alte limbi 10%.

Etnogeneza romaneasca reprezinta un proces complex care se incadreaza in procesul general al formarii popoarelor neolatine. Aspectul comun este dat, atat in romanitatea occidentala cat si in cea orientala, de substrat (autohtonii) si de stratul latin. Elementul care individualizeaza romanitatea orientala il reprezinta adstratul slav, in timp ce in romanitatea occidentala adstratul este germanic. Individualizarea limbii romane este data si de evolutia sa separata de limbile neolatine occidentale.

Teoria imigrationista

Ideile teoriei imigrationiste apar la finalul secolului al XVI-lea la cronicarul maghiar Istvan Szamoskozy, care afirma, inaintea domniei lui Mihai Viteazul, originea noastra latina, pe care apoi o contesta.

Nicolaus Olahus (sec. XVI) este primul român care sustine romanitatea românilor. Acesta mentiona in lucrarea "Hungaria" ca românii din Mold, T.Ro si Trans. sunt descendentii colonistilor romani.

In sec. XVIII Franz Sulzer creeaza teoria imigrationista conform careia poporul roman e de origine balcanica, contestand originea latina a limbii si a poporului roman.

Teoria imigrationista a lui Robert Roesler a fost redactata in 1871, dupa formarea Imperiului Austro-Ungar (1867), in cadrul caruia Transilvania e anexata Ungariei. Roesler a sintetizat teoriile anterioare ale istoriografiei maghiare.

Scopul acestei teorii a fost unul politic, de a demonstra ca romanii nu au niciun drept in Transilvania. Esenta teoriei consta in afirmatia ca romanii s-au format ca popor in Peninsula Balcanica, de unde au imigrat la nord de Dunare in sec. XII-XIII, dupa ce ungurii se stabilisera deja in Transilvania. Argumentele teoriei:

- dacii ar fi fost exterminati ca popor in urma razboaielor daco-romane;
- romanizarea ar fi durat prea putin (167 ani);
- Dacia ar fi ramas pustie dupa Retragerea Aureliana;
- limba romana s-ar asemana cu limba albaneza;
- romanii ar fi un popor de pastori nomazi.

Istoricii romani au adus contraargumente bazate pe dovezi istorice, arheologice si lingvistice. Descoperirile arheologice au demonstrat continuitatea daco-romana prin prezenta obiectelor de cult crestin datand din sec. IV: donariul de bronz de la Biertan cu inscriptia in latina "Eu, Zenovie, am pus acest dar." si inelul de bronz descoperit la Micia cu inscriptie in limba latina.

Terminologia de baza a crestinismului nord-dunarean e de origine latina, ceea ce demonstreaza faptul ca aceasta religie a fost receptata de catre daco-romanii de la nord de Dunare prin intermediul misionarilor veniti din Imperiul Roman. Termenii cruce, inger, Dumnezeu si biserica sunt de origine latina. Biserica provine din latinescul basilica, ceea ce argumenteaza formarea poporului roman la nord de Dunare. Daca romanii s-ar fi format ca popor in Peninsula Balcanica, s-ar fi impus termenul "eclesia" din limba greaca.

Grigore Ureche sustinea si el romanitatea in "Letopisetul Tarii Moldovei".

La sfarsitul sec. XVIII, reprezentantii Scolii Ardelene (Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Sincai, Ion Budai Deleanu) sustin in lucrarea "Supplex Libellus Valachorum" (1791), cu argumente istorice si lingvistice, originea latina a limbii si a poporului roman. Ei afirma cu tarie originea latina pura a romanilor, fiind o exagerare menita sa arate nobletea romanilor.

Bogdan Petriceicu Hasdeu arata in 1860, in articolul "Perit-au dacii?", ca Imperiul Roman nu avea niciun interes sa exterminie populatia cucerita, deoarece aceasta constituia o importanta forta de munca.

Numeroase inscriptii datand din perioada Daciei romane atesta existenta numelor dace alaturi de cele romane, ceea ce demonstreaza o continuitate a populatiei dace si in timpul stapanirii romane.

Cronicarii moldoveni au aratat in scrierile lor originea latina a romanilor: "Toti de la Ram ne tragem".

A.D. Xenopol dă, spre sfarsitul secolului al XIX-lea, cea mai ampla replica teoriei lui Roesler. In lucrarile sale despre Dacia romana, acesta demonstreaza continuitatea daco-romanilor pe baza marturiilor arheologice descoperite pe teritoriul fostei provincii romane Dacia.

Constantin C. Giurescu (sec XX) arata ca alte popoare, de exemplu cel spaniol, s-au romanizat intr-un timp mai scurt de 167 ani, in doar 100 de ani.

Asemanarea catorva cuvinte din limba romana cu cele din limba albaneza se explica prin fondul comun tracic. Nomadismul invocat de Robert Roesler este de fapt transhumanta practicata in cadrul pastoritului.

La jumatarea secolului XX, sub influenta sovietica, au existat orientari in istoriografia romana ce sustineau originea slava a romanilor (Mihai Roller - "Istoria romanilor"; acesta controleaza si modifica istoriografia romana in 1948-1955, in functie de presiunile politice).

Autonomii locale in spatiul romanesc Formarea statelor feudale romanesti

Formarea statelor medievale romanesti este rezultatul unui lung proces de dezvoltare a formatiunilor politice prestatale (sau autonomii locale: cnezatele, voievodatele si "tarile" romanesti) din secolele precedente. Acestea au avut la baza obstile satesti, ce aveau un caracter teritorial (tari, codri, campuri, ocoale).

Nicolae Iorga considera acest proces "evolutia de la sat la stat".

Transilvania (stat vasal) - pentru spatiul din interiorul arcului carpatc, "Cronica" notarului anonim al regelui Ungariei Bela al III-lea mentiona in sec. IX existenta a 3 voievodate conduse de Glad, Gelu si Menumurut.

Secolul XI e mentionat in "Legenda Sf. Gerard" prin Gyula cel Tanar care respinge incercarile regalitatii maghiare de a impune religia catolica. Acesta e invins in 1003, iar tara e ocupata de unguri.

Dupa secolul XI, organizarea Transilvaniei ca stat vasal al Ungariei s-a realizat sistematic, prin colonizarea sasilor si a secuilor, carora li s-au acordat privilegii politice. De asemenea, s-au organizat comitate ca centre politico-administrative ale dominatiei ungare din Transilvania.

Pentru a integra Transilvania din punct de vedere politic si administrativ, regii ungari au incercat sa impuna principatul ca forma de organizare.

In 1111 este mentionat, ca si conducator in Transilvania, Mercurius Princeps Ultrasilvanus. In 1176 e mentionat in documente Leustachius Voievod, ceea ce demonstreaza pastrarea vechii forme de organizare: cea de voievodat.

In timpul crizei dinastice din Ungaria (sec. XIII-XIV), voievozi ca Roland Borsa si Ladislau Kan si-au mentinut independenta fata de Ungaria.

Tara Romaneasca - in teritoriul dintre Carpati si Dunare exista organizare politica prestatala, asa cum mentioneaza "Diploma Cavalerilor Ioaniti" din 1247.

Conform acestui document, existau 4 formatiuni politice: cnezatele lui Ioan si Farcas, si voievodatele lui Litovoi si Seneslau.

In 1272, Litovoi intra in conflict cu regalitatea maghiara. Rezultatul a fost uciderea sa si luarea ca prizonier a fratelui sau, Barbat. Acesta este rascumparat, ceea ce demonstreaza puterea economica a statului.

Cel care va unifica cnezatele si voievodatele din dreapta si din stanga Oltului este Basarab I, supranumit "Intemeietorul". Acesta include in statul sau Tara Romaneasca si Banatul de Severin.

Nemultumit de aceasta unire, regele ungar Carol Robert de Anjou isi organizeaza armata si ataca Tara Romaneasca. Desi Basarab i-a trimis propuneri de pace (7000 marci de argint), regele maghiar a refuzat. Pentru a evita conflictul militar in camp deschis, din cauza inferioritatii numerice a armatei muntene, Basarab isi retrage armata in munti si ataca oastea maghiara intr-o trecatoare montana ingusta, numita Posada. Lupta a durat 3 zile (9 - 12 noiembrie 1330). Batalia de la Posada a insemnat independenta Tarii Romanesti fata de Ungaria.

In 1359, aceasta independenta a fost consolidata prin intemeierea Mitropoliei ortodoxe la Curtea de Arges, de catre domnitorul Nicolae Alexandru, care a fost recunoscuta de Patriarhia de la Constantinopol.

Voievodul Vladislav Vlaicu emite prima moneda a Tarii Romanesti si intemeiaza in 1370 a doua Mitropolie, cea de la Severin.

Conform traditiei istorice, intemeierea Tarii Romanesti s-a realizat in urma desculecatului lui Negru Voda (Radu Negru), care si-a stabilit o resedinta la Campulung pe la 1290. Adevarul istoric este acela ca la intemeierea atat a Tarii Romanesti cat si a Moldovei au contribuit romanii din Transilvania, care au trecut muntii in spatiul extracarpatc.

Moldova - despre organizarea politica prestatala din teritoriul de la est de Carpati exista informatii in cronicile rusesti si in cele turcesti. Intemeierea Moldovei ca stat s-a realizat in urma unui dublu desculecat.

La inceputul sec. al XIV-lea, regalitatea maghiara a organizat o marca de aparare (unitate teritorial-administrativa cu rol de aparare) cu centrul la Baia pentru

a opri atacurile tatarilor spre Ungaria. Conducatorul acesteia a fost numit Dragos, un voievod maramuresean. Impotriva lui Dragos se revolta un alt voievod maramuresean, Bogdan (1359-1365), care nu accepta dominatia politica a ungarilor.

Bogdan trece C.Orientali in 1359 intemeind statul Moldova. Tot el obtine independenta statului moldovean in urma confruntarilor din 1365 cu regele maghiar Ludovic cel Mare, care a incercat sa-l supuna. Bogdan este numit “Necredinciosul nostru”, iar proprietatile lui din Maramures sunt confiscate si date urmasilor lui Dragos.

Petru Musat emite prima moneda a Moldovei si infiinteaza Mitropolia de la Suceava, recunoscuta de Patriarhia de la Consantinopol abia in 1401. Unificarea deplina va fi realizata de Roman I in perioada 1391-1394, prin inlaturarea ultimelor resturi ale dominatiei tatar.

Asadar, se poate spune ca autonomiile locale romanesti, prin unificarea lor, au constituit baza statelor medievale de mai tarziu.

Dobrogea - in sec. X, o inscriptie il mentioneaza pe Jupan Dimitrie ca si conducator local. In sec. XI, Ana Comnena preciza in lucrarea “Alexiada” ca in Dobrogea existau 3 conducatori locali: Tatos, Sestlav si Satza.

In sec XIV, conducatorii dobrogeni Dobrotita, Balica si Ivanco sunt mentionati in cronicile bizantine, in legatura cu expansiunea Imperiului Bizantin.

Dupa moartea lui Ivanco, Dobrogea e integrata in teritoriul Tarii Romanesti de catre Mircea cel Batran, in anul 1388.

Instituti feudale in Tarile Romane (sec. XIV-XVI)

1. Domnia reprezenta principala institutie a statului medieval, domnitorul avand autoritate absoluta in stat. Era ereditara si electiva (alegerea domnitorului de catre Adunarea Tarii, indiferent ca este fiu legitim sau nelegitim, obligativitatea era doar sa fie “os domnesc”). Principalele familii domnitoare erau basarabii in Tara Romaneasca si musatinii in Moldova.

Domnia era considerata de caracter divin, fapt exprimat si in titulatura domnitorilor: “Io, mare voievod si domn”, particula “io” reprezentand prescurtarea cuvantului grecesc “ioannes” care insemna “cel ales de Dumnezeu”.

In Moldova si in Tara Romaneasca, conducatorul statului isi atribuia titlul de Voievod si Domn. Domn provine din latinescul dominus, “singur stapanitor”, iar termenul voievod insemna conducator suprem al armatei.

In Transilvania se folosea doar termenul de voievod pentru a desemna conducatorul statului, deoarece acest teritoriu era vasal Ungariei.

Daca domnitorii din T.Ro si Mold. sunt alesi de Adunarea Tarii, voievodul Transilvaniei este numit de regele Ungariei si supus acestuia. Exista situatii in care voievozii din Transilvania, precum Ladislau Kan si Roland Borsa, nu s-au subordonat pe deplin regelui maghiar.

2. Sfatul domnesc – in Moldova si in Tara Romaneasca acesta era alcatuit din 12 mari boieri cu dregatorii. Cele mai importante dregatorii erau cele de Portar al Sucevei (Moldova) si de Ban al Olteniei (Tara Romaneasca).

In Sfatul Domnesc existau atributii ca:

- logofatul, raspundea de Cancelaria Domneasca, acte;
- vistiernicul, raspundea de visteria statului;
- spatarul, purta spada domnitorului;
- postelnicul, avea grija de casa si de camasi;
- comisul, avea grija de grajduri;
- paharnicul, verifica bauturile.

Sfatul Domnesc avea doar rol consultativ, deciziile finale apartinandu-i domnitorului. Din secolul XIX il gasim si sub denumirea de Divan.

3. Adunarea tarii – reprezenta populatia din Tarile Romane convocata de domnitor in cazul luarii unei decizii importante.

4. Organizarea administrativa - in Moldova teritoriul era organizat in tinuturi, iar in Tara Romaneasca in judete. In Transilvania ungerii erau organizati in comitate, secuii in scaune si sasii in districte.

In 1437 maghiarii, sasii si secuii se vor organiza intr-o uniune privilegiata, Unio Trium Nationum, care-i va exclude pe romani.

5. Legislatia - in Moldova si Tara Romaneasca a predominat dreptul cutumiar (obiceiul pamantului), peste care s-au suprapus principiile de drept bizantin. Domnitorul reprezenta instanta judecatoreasca suprema.

In 1517, in Transilvani, juristul Stefan Werboczi a redactat un cod de legi in 3 parti, “Tripartitul lui Werboczi”, prin care taranii romani erau legati de glie definitiv.

6. Armata - a reprezentat o institutie esentiala in mentinerea fiintei statale. In perioada sec XIV-XVI era organizata din oastea cea mare, alcatuita din tarani liberi (proprietari de pamant), si oastea cea mica formata din boierimea mare si mijlocie.

7. Biserica - a reprezentat, alaturi de domnie, o institutie centrala a statelor feudale. In Moldova si in Tara Romaneasca mitropolitul era cel care recunostea

domnitorul, "il ungea". Domnul era aparator al bisericii si colabura din punct de vedere religios cu ierarhia ecleziastica. Cu toate acestea, mitropolitul putea fi inlaturat de catre domnitor daca era banuit de tradare. Mitropoliile celor doua tari extracarpatice au avut un rol important in consolidarea autoritatii domnesti si a structurilor statale.

Politica de cruciada a Tarilor Romane (sec. XIV-XVI)

In aceasta perioada, expansiunea Imperiului Otoman catre centrul Europei a determinat implicarea Tarilor Romane in ceea ce s-a numit "Cruciada tarzie" (lupta statelor crestine de la nord de Dunare impotriva musulmanilor)(expeditie cu scop religios).

Conflictul romano-otoman a fost considerat asimetric din cauza inegalitatii de forte dintre cele 2 armate. Tactica folosita de domnitorii romani a fost cea a "pamantului parjolit", avand ca scop slabirea fortelor inamicului. Consecinta acestor conflicte a fost pastrarea independentei sau plata unui tribut catre Imperiul Otoman, ca pret al pacii.

Mircea cel Batran (1386-1418) - a fost domn al Tarii Romanesti si s-a remarcat de la inceputul domniei prin politica antiotomana. In acest scop, a incheiat un tratat de alianta cu Polonia la Radom in 1389. In martie 1395, Mircea incheie o alianta la Brasov cu regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg. Prin acest tratat cei doi conducatori isi promiteau sprijin militar in cazul unui atac otoman.

In 17 mai 1395 s-a desfasurat batalia de la Rovine, unde Mircea s-a opus unui atac turcesc asupra Tarii Romanesti. El obtine victoria pe campul de lupta, dar o parte din marea boierime foloseste aceste imprejurari pentru a-l inlocui cu un pretendent la tron, Vlad Uzuratorul.

Mircea se retrage la aliatul sau in Transilvania, iar in 1396 participa, alaturi de Sigismund de Luxemburg, la Cruciada de la Nicopole. Cruciatiile crestine sunt invinsi, dar acest context politic ii permite lui Mircea sa-si recapete tronul Tarii Ro.

In 1402, in urma bataliei de la Ankara, sultanul otoman Baiazid este invins si luat prizonier de catre capetenia tataro-mongola Timur Lenk. Baiazid moare, iar intre fiii sai incepe lupta pentru tron. Mircea intervine si il sustine pe Musa, dar, in final, Mahomed e cel care obtine tronul. Asadar, domnitorul roman e nevoit sa plateasca tribut Imperiului Otoman pentru mentinerea pacii.

In 1417, Dobrogea e anexata de turci, iar in 1418 Mircea moare si e inmormantat la Manastirea Cozia.

Alexandru cel Bun (1400-1432) – a fost domn al Moldovei si a incheiat un sistem de aliante cu Polonia in scopul apararii hotarelor de turci. L-a sprijinit pe regele polonez in luptele acestuia impotriva Cavalerilor Teutoni la Grunwald (1410) si la Marienburg (1422). In 1420 turcii au atacat Chilia si Cetatea Alba, dar Alexandru a reusit sa le apere.

Iancu de Hunedoara (1441-1456) – voievod al Transilvaniei. In politica externa s-a orientat catre aliante si campanii antiotomane.

In 1441 invinge o armata otomana la Alba Iulia.

In 1442 invinge turcii pe raul Ialomita.

In 1443 organizeaza o campanie militara cu care ajunge pana la Adrianopol.

Scopul acesteia era de a determina armata otomana sa renunte la asediul orasului Constantinopol. In acelasi an, Imperiul Otoman incheie un tratat de pace la Seghedin (Ungaria) cu Iancu de Hunedoara pe o perioada care ar fi trebuit sa dureze 10 ani.

Prevederile tratatului sunt incalcate in anul urmator (1444), cand, la initiativa papei, se organizeaza Cruciada de la Varna. Cruciatiile crestine sunt invinsi de turci, iar regele Ungariei e ucis in lupta. Deoarece urmasul lui Vladislav era prea tanar, la tronul ungar a venit Iancu de Hunedoara, in calitate de Guvernator, pe o perioada de 6 ani.

Iancu de Hunedoara s-a preocupat si de mentinerea unor relatii diplomatice cu Moldova si cu Tara Romaneasca.

In 1456, in lupta de la Belgrad impotriva turcilor (Mahomed al II-lea), Iancu obtine o victorie remarcabila si impiedica astfel inaintarea turcilor catre Europa centrala. Dupa aceasta victorie, el moare de ciuma in acelasi an.

Vlad Tepes (1456-1462; 1476 - o luna jumatate) – a fost domnitor al Tarii Romanesti si s-a orientat catre o politica antiotomana, refuzand plata tributului.

A organizat expeditii pe malul drept al Dunarii impotriva garnizoanelor otomane. Avand in vedere faptele, sultanul Mahomed al II-lea a trimis o expeditie condusa de Hamza Pasa cu scopul de a-l captura si de a-l aduce la curtea otomana pe Tepes. Domnitorul roman a intuit complotul; i-a capturat si i-a tras in teapa pe atacatori.

In 1462, sultanul Mahomed al II-lea intra in Tara Romaneasca, in fruntea unei armate numeroase, cu scopul de a-l inlatura pe Tepes si de a-l impune la tron pe fratele acestuia, Radu cel Frumos.

In lupta de la Targoviste din noaptea 16-17 iunie 1462, Tepes obtine victoria, dar e tradat de marea boierime care prefera sa se inchide lui Radu cel Frumos. Tepes se retrage in Transilvania, dar e arestat din ordinul regelui ungar Matei Corvin, fiul lui Iancu de Hunedoara. Dupa 14 ani de prizonierat, Vlad revine la tron pentru o luna jumătate, iar apoi este omorat.

Stefan cel Mare (1457-1504) – o prima etapa in politica externa a lui Stefan a fost eliberarea Moldovei de sub tendinta de suzeranitate a Ungariei.

In 1465, Stefan cucerește cetatea Chilia care se afla sub control politic ungar. Regele Ungariei Matei Corvin vine cu armata in Moldova, dar e invins in lupta de la Baia din 1467. Prin aceasta batalie se obtine independenta Moldovei fata de Ungaria.

Politica antiotomana a lui Stefan s-a concretizat prin inlaturarea din Tara Romaneasca a domnitorului Radu cel Frumos, deoarece era supus turcilor.

In 10 ianuarie 1475, Stefan invinge o numeroasa armata otomana in lupta de la Podul Inalt, actualul Vaslui. Dupa aceasta confruntare, Stefan a trimis o scrisoare capetelor incoronate crestine din Europa pentru a cere sprijin impotriva dusmanilor crestinatatii, insa a primit doar scrisori de incurajare, nu si sprijin concret.

Domnitorul exprima clar conceptia despre Moldova ca “poarta a crestinatatii”: “daca aceasta poarta a crestinatatii va fi pierduta, atunci toata crestinatatea va fi in mare primejdie” (fragment din scrisoarea trimisa de Stefan).

Nepriind niciun raspuns din partea principilor crestini, in iulie 1475, Stefan cel Mare ii fagaduieste “credinta vesnica” regelui Matei Corvin, sperand ca, in virtutea relatiilor de suzeranitate-vasalitate, o sa beneficieze de ajutorul sau in cazul unei campanii otomane impotriva Moldovei. In 1480 ungurii incheie pace cu Imperiul Otoman si, prin urmare, tratatul lui Stefan isi pierde valoarea.

In 1476 este atacat simultan de o armata tatara si una turceasca. Stefan se confrunta cu armata otomana la Razboieni, dar este invins. Cu toate acestea, Mahomed al II-lea nu reuseste sa cucereasca si sa supuna Moldova.

In 1484 turcii cuceresc Chilia si Cetatea Alba.

In 1485, incercand sa recapete cetatile pierdute, Stefan cel Mare depune juramant de vasalitate fata de regele Poloniei, Cazimir al IV-lea, la Colomeea.

In 1486/1487, domnul Moldovei se regasesc din nou singur in fata otomanilor, ceea ce-l sileste sa incheie pace si sa accepte plata tributului in schimbul conservarii autonomiei tarii.

Marea expeditie polona, al carei tel proclamat era recuperarea Chiliei si a Cetatii Albe, dar de fapt urmarea instalarea unui print polonez pe tronul Moldovei,

s-a soldat cu un esec. Stefan a invins armata regelui polonez Ioan Albert in lupta de la Codrii Cosminului din 1497. Asadar, conditiile subordonarii au fost anulate in 1499, prin tratatul de la Harlau in care se recunostea egalitatea politica intre Pol. si Mold. La moartea sa, Stefan a lasat o tara bine consolidata politic si economic.

*Conflictul multiseclar cu Imperiul Otoman nu s-a soldat cu supunerea totala a romanilor. Tarile Romane n-au fost transformate in pasalacuri, ceea ce a permis, in plan intern, conservarea fiintei statale si a confesiunii religioase. Pe plan extern, lupta capata o dimensiune europeana. Expansiunea otomana in aceasta parte a Europei a fost oprita pe linia Dunarii, iar fortele turcilor au fost uzate in lupte nu intotdeauna de mare amploare, dar care surveneau la intervale destul de stranse, ceea ce-i impiedica sa se concentreze in alte directii. Rezistenta romanilor, alianta cu statele crestine (Polonia, Ungaria), precum si faptul ca nu se aflau in principala cale de inaintare a turcilor spre Europa Centrala sunt tot atatia factori care au contribuit la mentinerea autonomiei Tarilor Romane. Pentru turci devenise mai rentabil un regim indirect de dominatie prin intermediul administratiei romanesti. Asadar, in sec. XV Moldova si Tara Romaneasca au fost silita sa accepte plata tributului si să se resemneze cu pierderea cetăților dunarene si pontice (Turnu, Giurgiu, Chilia si Cetatea Alba) (Transilvania plateste abia din secolul XVI). Totodata, ele asigurau provizii pentru armata si imperiu. In schimbul acestor renuntari, Imperiul Otoman a promis si a recunoscut autonomia celor doua tari, statut in scris in conventii numite Capitulatii.

Mihai Viteazul (1593-1601) – Conform obiceiului din epoca, Mihai, fost ban al Craiovei, isi cumpara domnia in 1593, dar acest semn de fidelitate fata de turci este superficial. A avut inca de la inceputul domniei o politica antiotomana si a aderat de bunavoie la Liga Sfanta antiotomana, creata din initiativa papei.

Lupta antiotomana e declansata de Mihai in 1594, prin uciderea creditorilor si masacrarea garnizoanei turcesti din Bucuresti. Dupa aceea, el invinge o armata otomana la Stanesti si una tatara la Putinei.

Deoarece anticipeaza un atac otoman, a incercat sa obtina alianta statelor vecine. Asadar, a trimis o delegatie de boieri munteni la principele Transilvaniei, Sigismund Bathory, pentru a incheia un tratat cu acesta. Incalcand indicatiile date de domnitor, boierii au incheiat, in 20 mai 1595 la Alba Iulia, un tratat prin care Mihai devenea subordonat principelui. Prin urmare, domnitorul roman devenea loctiitor al lui Sigismund Bathory, dar se recunostea suprematia Mitropoliei Ortodoxe a Tarii

Romanesti asupra Bisericii Ortodoxe din Transilvania. Mihai accepta tratatul si organizeaza armata de mercenari pentru viitoarea confruntare militara.

Reactia Portii se produce in vara anului 1595. O puternica armata condusa de vizirul Sinan Pasa ataca Tara Romaneasca. In 23 august la Calugareni, Mihai zdrobeste avangarda turca, dar apropierea marii armate otomane il obliga sa se retraga in munti, in asteptarea ajutorului transilvan. Intre timp Sinan Pasa ocupa Bucurestiul, asediaza Targovistea si incepe organizarea tarii in pasalac, prin numirea reprezentantilor otomani in administratie. O luna mai tarziu, beneficiind de ajutorul lui Sigismund Bathory si Stefan Razvan, domnul Moldovei, Mihai trece in ofensiva, eliberand tara de turci.

In 1597 incheie o pace avantajoasa cu Imperiul Otoman, pe toata durata domniei sale, prin care se diminueaza considerabil tributul datorat Portii.

In 1598 incheie alianta cu imparatul Austriei, Rudolf al II-lea, la Manastirea Dealu.

Intre timp, Sigismund Bathory renunta la tron in favoarea varului sau, cardinalul Andrei Bathory. Acesta s-a declarat ostil lui Mihai si i-a cerut sa paraseasca tronul. In aceste conditii, Mihai isi organizeaza armata si il invinge pe acesta in lupta de la Selimbar din 28 octombrie 1599.

La 1 noiembrie 1599, Mihai intra triumfal in Alba Iulia, marcand astfel, prin acest gest, unirea politica a Tarii Romanesti cu Transilvania. In dieta/forumul legislativ al Transilvaniei, Mihai a luat masuri in limba romana si a adoptat legi in favoarea preotilor romani.

In primavara anului 1600, el intra cu armata in Moldova. Dupa ce Ieremia Movilă se refugiază in Polonia si cetatile Moldovei se predau fara lupta, Mihai redacteaza la Iasi, in 27 mai 1600, primul document al unirii celor 3 tari.

In absenta lui, in Transilvania se rascoala nobilimea maghiara si il proclama conducator militar pe generalul Gheorghe Basta. Mihai se lupta cu armata acestuia la Mireslău in septembrie 1600, dar este invins pierzand Transilvania.

In Moldova revine Ieremia Movilă, iar in Tara Romaneasca se pregatea in scaunarea lui Simion Movilă. In aceste conditii, Mihai pleaca la Viena pentru a primi sprijin din partea lui Rudolf al II-lea. Acesta revine in Transilvania si o recastiga in urma luptei de la Guruslău din august 1601, ca aliat al lui Gheorghe Basta. La cateva zile dupa victorie, insa, Mihai e asasinat pe Campia Turzii din ordinul lui Gheorghe Basta. (Rudolf s-a folosit de el ca sa castige Transilvania).

Unirea se destrama dupa moartea sa, dar va ramane un ideal pentru epoca moderna.

Secolul XVII

Pe parcursul secolelor XVII-XVIII, istoria Tarilor Romane s-a derulat intr-un context extern dominat de conflictul de interese dintre Imperiul Otoman, pe de o parte, si Imperiul Habsburgic, Polonia si mai tarziu Rusia, pe de alta parte.

Domnitorii romani renunta in aceasta perioada la confruntarea deschisa cu Poarta, acceptandu-i pretentiile si inclinand tot mai mult sa promoveze actiuni diplomatice orientate catre una sau alta din partile aflate in conflict.

In plan intern, ordinea feudala romaneasca este alterata de sistemul de cumparare al domniei, prezent inca din secolul al XVI-lea (vezi Mihai Viteazul). Oameni cu spirit intreprinzator (greci, albanezi) incep sa se aseze in Tarile Romane si primesc pozitii importante in Stat / Sfatul Domnesc. La inceputul sec. XVII se sting dinastiile domnitoare: cea a basarabilor (T.Ro.) si cea a musatinilor (Mold.).

Pentru inceput, victorioasa iese boierimea pamanteană, care reuseste sa stăvileasca accesul strainilor si sa-si impuna pe tron lideri proprii (e situatia lui Matei Basarab in T.Ro. si a lui Vasile Lupu in Mold.).

Ctitor a mai multor monumente de arhitectura, Vasile Lupu a introdus tiparul in Moldova si a intemeiat Academia Vasiliana. Domnia sa a fost o epoca de prosperitate, de buna organizare a institutiilor si de stralucire culturala. Bisericile si manastirile ridicate in Moldova sunt o dovada in acest sens.

Chiar daca nu mai putem vorbi despre o politica externa de amploare ca in secolele precedente, in plan intern, in secolele XVII-XVIII, domnia si-a pastrat toate atributiile traditionale: dreptul de a face legi, de a pedepsi pe locuitori, de a face boieri ori de a scoate din boierime, de a pune dari si chiar de a face episcopi.

Ambele state medievale romanesti si-au pastrat institutiile proprii, in ciuda agravarii dominatiei otomane, inclusiv in timpul domniilor fanariote din sec. XVIII.

Controlul politic al Portii devine tot mai evident, prin numirea / inlaturarea de la tron a unor domnitori, si se observa crestere substantiala a tributului.

Infrangerea turcilor sub zidurile Vienei din 1683 a marcat inceputul decaderii Imperiului Otoman. Slabirea puterii otomane i-a determinat pe ultimii domnitori autohtoni, Constantin Brancoveanu (T.Ro) si Dimitrie Cantemir (Mold), sa promoveze o politica de emancipare de sub suzeranitatea Portii.

Brancoveanu s-a remarcat prin politica antiotomana si alianta cu statele crestine vecine. Cantemir, incercand o apropiere cu Rusia, a incheiat o alianta cu tarul Rusiei, Petru cel Mare (prin Tratatul de la Luțk din 1711), si a participat la o

campanie antiotomana. In urma luptei de la Stanilesti, Imperiul Otoman invinge, iar Dimitrie Cantemir se retrage la curtea lui Petru cel Mare.

Transilvania in timpul regimului habsburgic

Infrangerea turcilor la Viena in 1683 a avut consecinte deosebite, iar Tratatul de la Karlowitz din 1699 a consacrat pierderea de catre Imperiul Otoman a Ungariei si a Transilvaniei, care au trecut in stapanirea habsburgica.

Prin acest tratat, Transilvania devine provincia Imperiului Habsburgic. Ea va fi organizata prin intermediul a doua acte normative: prima "Diploma Leopoldina" si a doua "Diploma Leopoldina".

Conform primei, in Transilvania se mentinea sistemul celor 3 natiuni privilegiate (maghiarii, sasii si secuii) cu excluderea romanilor, care erau considerati "tolerati". Se recunosteau oficial 4 religii (religii recepte): Catolica, Calvina, Luterana si Unitariana. Religia Ortodoxa era exclusa din randul celor recunoscute oficial.

Se mentineau legile anterioare (Tripartitul lui Stefan Werboczi), aprobatele si compilatele. Pentru a asigura unitatea imperiului, imparatul a propus crearea Bisericii Unite Greco-Catolice. Cei care ar fi acceptat renuntarea la ortodoxie si noua biserica ar fi primit drepturi politice egale cu cele ale natiunilor privilegiate. Cu toate acestea, majoritatea romanilor au refuzat noua biserica.

Miscarea de emancipare (eliberare) nationala a romanilor transilvaneni a fost reprezentata de episcopul greco-catolic Ioan Inochentie Micu-Klein. El a prezentat in 1744, in dieta Transilvaniei, un memoriu numit "Supplex Libellus". In acest document, el a sustinut necesitatea recunoasterii egalitatii politice si nationale a romanilor din Transilvania cu celelalte nationalitati considerate privilegiate. Aceste revendicari erau argumentate prin afirmatii de ordin istoric, referitoare la vechimea si continuitatea romanilor in Transilvania, originea latina, precum si contributia la dezvoltarea economica a principatului.

In 1791 aceste idei au fost reluate de Școala Ardeleană in lucrarea Supplex Libellus Valachorum. (mai multe detalii la romanitate, pag. 2)

Secolul fanariot (XVIII)

Dupa inlaturarea lui Constantin Brancoveanu (1714), a lui Stefan Cantacuzino (T.Ro. - 1716) si a lui Dimitrie Cantemir (Mold - 1711), Imperiul Otoman a decis instituirea unui nou sistem politic pentru principatele romane: fanariotismul.

Acest sistem consta in numirea (cumpararea) la tron a unor greci din cartierul Fanar al orasului Istanbul. Grecii plateau sume enorme pentru a obtine tronul pe o perioada scurta.

Fanariotismul a reprezentat un sistem economic, politic si cultural care a caracterizat Moldova (din 1711) si Tara Romaneasca (din 1716) pana in 1821.

Contextul extern in care s-a instaurat acest sistem a fost determinat de declansarea "Problemei Orientale" (criza orientala). Aceasta a constat in izbucnirea unui sir de razboaie ruso-turce si ruso-austro-turce pentru preluarea teritoriilor ce apartineau Imperiului Otoman, care intrase intr-o perioada de declin, fiind supranumit "Omul bolnav al Europei".

Sistemul fanariot a insemnat pentru Tarile Romane instabilitate politica, determinata de dese schimbări la tron. Din punct de vedere economic, a crescut tributul datorat Portiei (numit haraci). La acesta se adauga sumele pentru confirmarea si reconfirmarea domniei, daruri de mucarer si de bairam.

Pierderile teritoriale au fost consecinta razboaielor ruso-austro-turce:

- in 1718 Banatul si Oltenia sunt anexate de Imperiul Habsburgic
- in 1739 Oltenia revine Tarii Romanesti
- in 1775 Bucovina e anexata de Imperiul Habsburgic
- in 1812 Basarabia e anexata de Imperiul Tarist.

Cele 6 razboaie intre marile puteri, in care au fost implicate principatele in timpul domnitorilor fanarioti, epidemiile de ciuma si perioadele de foamete au facut ca domniile acestora (fanariotilor) sa fie percepute intr-o maniera negativa in raport cu epocile istorice anterioare.

Perioada secolului XVIII a fost caracterizata si de incercari de reforma in spiritul ideilor iluministe. Constantin Mavrocordat, domn fanariot, a realizat o tripla reforma: sociala (a desfiintat legarea de glie a taranilor), administrativa (a introdus sistemul functionarilor platiti de stat) si fiscala (a impus un impozit unic).

In domeniul legislatiei s-a remarcat Alexandru Ipsilanti, tot fanariot, cu "Pravilniceasca condică". Alte documente emise au fost: "Codul Calimach" (1817), "Legiuirea Caragea" (1818).

O parte a mării boierimi pamantene a redactat si prezentat memoriile marilor puteri europene cu prilejul congreselor de pace. In acest context s-au revendicat (cerut) revenirea la domniile pamantene, recapatarea autonomiei tarilor romane si impunerea unui sistem al garantiei colective a marilor puteri.

Sistemul fanariot va lua sfarsit in 1821, odata cu revolutia condusa de Tudor Vladimirescu.

Revoluția de la 1821 din Tarile Romane

La 30 ianuarie 1821 moare ultimul domn fanariot Alexandru Șuțu.

La 31 ianuarie 1821 Tudor Vladimirescu, fost ofiter în armata rusa și capitan de panduri, lansează la Padiș “Proclamația” prin care cheamă la luptă, împotriva “Tagmei jefuitoarelor”, pe toți locuitorii Tarii Românești.

Tudor a colaborat în declanșarea acestei mișcări cu societatea secretă srecească “Eteria” condusă de Alexandru Ipsilanti. Scopul acestei societăți era eliberarea grecilor din Balcani de sub dominația otomană.

Tudor Vladimirescu și-a organizat armata și a pornit către București. Aici marea boierime formase “Comitetul de Oblăduire” și a încredințat conducerea Tarii Românești lui Tudor.

Acesta a stat în București aproximativ 2 luni, timp în care a făcut cunoscut programul revoluției intitulat “Cererile Norodului Românesc”. Aici Tudor revendică înlăturarea domniilor fanariote, numirea în funcție să se facă pe merit, înființarea armatei naționale și desființarea vamelor interne între Moldova și Țara Românească.

Concomitent cu acțiunea lui Tudor în Țara Românească, în Moldova intra armata eteristă condusă de Ipsilanti. Ipsilanti a anunțat la Iași că acțiunea sa e sprijinită de țarul Rusiei, dar acesta a negat orice implicare, fapt ce a permis Imperiului Otoman să intervină cu armata în Țara Românească.

Între timp, Tudor e acuzat de trădare de către Ipsilanti și apoi e ucis din ordinul acestuia. Armata lui se va destrăma, iar Țara Românească va fi ocupată câteva luni de armata otomană.

Deși mișcarea a fost înfrântă, principala sa urmărire a fost restaurarea în 1822 a domniilor pământene prin Ionita Sandu Sturdza în Moldova și Grigore Dimitrie Ghica în Țara Românească.

Tratatul de pace de la Adrianopol 1829

Tratatul de pace de la Adrianopol (numit și Tratatul de la Edirne) a fost semnat la încheierea războiului ruso-turc din 1828-1829. Prin acest tratat puterea Porții asupra Țarilor Române scădea în favoarea Imperiului Rus.

Regulamentele organice

Reprezintă un cod de legi cu valoare de constituție ce au fost aplicate la 1 iulie 1831 în Țara Românească și la 1 ianuarie 1832 în Moldova. Aceste legi au fost elaborate de o comisie formată din boieri munteni și moldoveni sub coordonarea generalului rus Pavel Kiseleff.

Regulamentele precizau fixarea domniei pe toată durata vieții domnitorului. Acesta era ales din rândul boierimii pământene (române) și era confirmat de Imperiul Otoman.

Acestea prevedeau principiul separării puterilor în stat. Puterea executivă era deținută de către domnitor, iar puterea legislativă aparținea Adunării obștești, care prezenta domnitorului rapoarte numite anaforale. Puterea judecătorească era deținută de instanțe de judecată, modernizate prin apariția corpului de avocați și a procuraturii. De asemenea, se desființau vamile interne între Moldova și Țara Ro.

Regulamentele prevedeau stabilirea unui impozit unic (capitația), iar burghezia plătea un impozit pe venit numit patentă. De asemenea, se stabilea norma de lucru pentru țărani (numita nart) și se organiza învățământul în limba română.

Parte negativă: se mentineau privilegiile boierimii.

Primii domnitori reglementari au fost din 1834: Mihail Sturdza în Moldova și Alexandru Dimitrie Ghica în Țara Românească.

Revoluția (pasoptista) de la 1848-1849

În 1848 s-a declanșat revoluția la nivel european. Nicolae Balcescu afirmă că Revoluția Europeană a fost ocazia și nu cauza Revoluției Române. În contextul politic al anului 1848 s-a declanșat revoluția și în Țările Române, obiectivele fiind naționale (unirea Moldovei cu Muntenia și independența lor), politice (regim de guvernare republican, reformarea societății) și sociale (improprietarea țăranilor cu pământ).

Moldova – 27 martie 1848 – o adunare formată din boierimea Moldovei, întrunită la hotel Petersburg, a redactat și a prezentat domnitorului Mihail Sturdza “Petitia Proclamație” din 35 de articole. Conținutul acestora era moderat și se preciza “Sfânta Pazire a Regulamentelor Organice”, adică menținerea de fapt a situației existente și până atunci. În privința problemei țăranesti se preciza doar relativa îmbunătățire a situației țăranilor.

Domnitorul Mihail Sturdza a respins acest document si a cerut arestarea sau chiar exilarea autorilor. O parte din revolutionari s-au refugiat la Brasov (exilatii), unde, in mai 1848, au redactat un document cu caracter secret numit "Principiile noastre pentru reformarea patriei", in care se revendica unirea Moldovei cu Muntenia, independenta acestora si improprietarea taranilor fara despagubire.

Transilvania – in acest teritoriu problemele politice si sociale s-au impletit cu cele nationale, deoarece obiectivul revolutiei maghiare era cel de anexarea Transilvaniei la Ungaria. Reactia de protest a revolutionarilor romani transilvaneni a fost organizarea la 3-5 mai 1848 a Marii Adunari Nationale de la Blaj, pe Campia Libertatii. In cadrul acestei adunari s-a adoptat documentul "Petitia Nationala" cu 16 articole. Cele mai importante revendicari au fost improprietarea taranilor fara despagubire si infiintarea garzilor nationale romanesti.

Pentru a provoca conflicte in randul revolutionarilor romani si maghiari, imparatul Austriei a fost de acord cu anexarea Transilvaniei la Ungaria. Acest fapt a determinat un conflict deschis intre revolutionarii romani si cei maghiari in perioada septembrie 1848 - iulie 1849.

Nicolae Balcescu a intervenit in Transilvania pentru a media conflictul cu ungurii, rezultatul tratativelor fiind "Proiectul de pacificare" de la Seghedin, din iulie 1849. Acesta nu a mai avut nicio valoare practica, deoarece in august 1849 armatele habsburgice si tariste au intervenit in Transilvania si au infrant revolutia.

Tara Romaneasca – revolutia s-a declansat la 9 iunie 1848, in urma "**Proclamatiei**" de la Islaz. Sub presiunea maselor, domnitorul Gheorghe Bibescu s-a retras la Brasov, iar la conducerea Tarii Romanesti s-a impus un guvern provizoriu format din membrii revolutiei: Nicolae Balcescu, fratii Golescu si Gheorghe Magheru.

Continutul proclamatiei cuprindea principii ca:

- independenta administrativa si legislativa;
- egalitate politica si libertatea tiparului;
- alegerea domnitorului din 5 in 5 ani;
- improprietarea taranilor prin despagubire;
- desfiintarea pedepsei cu bataia si celei cu moartea.

Guvernul s-a confruntat cu 2 incercari de inlaturare din partea contrarevolutiei, dar ambele au fost esuate. In perioada celor 2 luni si jumatate, membrii guvernului provizoriu au incercat sa puna in aplicare prevederile "Proclamatiei" de la Islaz. Totodata, s-a intrunit o comisie a proprietatii care a dezbaturat problema Reformei Agrare.

In aceasta perioada apare drapelul tricolor, devenit oficial abia la A.I.Cuza.

Imperiul Otoman nu a acceptat aceasta situatie politica in Tara Romaneasca si l-a trimis pe Suleiman Pasa pentru a restabili ordinea. Acesta a ajuns la un compromis cu membrii guvernului provizoriu, care a fost inlocuit de o locotenenta domneasca formata tot din fostul guvern provizoriu (aceiasi membri).

Rusii si turcii nu au acceptat aceasta situatie. De data asta sultanul l-a trimis pe Fuad Pasa, care a intrat cu armata in Bucuresti si, dupa o incercare de rezistenta a Companiei de Pompieri condusa de Pavel Zaganescu, a ocupat Tara Romaneasca.

Regimul de ocupatie militara otomana a durat pana in 1849, cand, prin Conventia de la Balta Liman, s-a inlaturat regimul de ocupatie militara si s-a revenit la regimul regulamentar.

Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza

Dupa pierderea revolutiei de la 1848-1849, o parte din revolutionarii romani s-au stabilit in strainatate, unde, prin intermediul publicatiilor si al societatiilor culturale, au facut cunoscuta problema romaneasca: unirea Moldovei cu Muntenia. Dupa sfarsitul Razboiului Crimeei din 1853-1856 intre Imperiul Rus (pierde) si Imperiul Otoman (e slabit), aceasta problema a fost reluata in cadrul **Congresului de Pace de la Paris din 1856**.

Pentru prima data intr-un for international este pusa in discutia Marilor Puteri problema romaneasca. La acest congres, contele Walewski, ministru de externe al Frantei, a propus unirea Principatelor Romane sub conducerea unui principe strain. Propunerea era menita sa opreasca expansiunea ruseasca in Peninsula Balcanica. Prin urmare, Franta a fost de acord cu unirea, Anglia nu s-a pronuntat, iar Austria si Imp. Otom s-au opus sustinand ca romanii nu doresc unirea.

Deciziile finale ale congresului referitoare la principatele romane au fost:

- suzeranitatea otomana si protectoratul tarist se inlocuiau cu garantia colectiva a celor 7 mari puteri (Anglia, Franta, Sardinia, Prusia, Imperiul Tarist, Imperiul Habsburgic si Imperiul Otoman);

- Moldovei i se retrocedau cele 3 judete din sudul Basarabiei: Cahul, Ismail si Bolgrad;

- se prevedea convocarea unor adunari ad-hoc prin intermediul carora sa fie consultata populatia romana referitor la unire.

Lucrarile adunarilor ad-hoc au inceput in 1857. Deciziile adunarilor au fost similare atat in Moldova, cat si in Tara Romaneasca: unirea Moldovei cu Muntenia,

domn strain dintr-o casa domnitoare a Europei si neutralitatea teritoriului Principatelor.

Hotararea marilor puteri cu privire la unire s-a concretizat in **Conventia de la Paris din 1858**. Conform acesteia, noul stat creat urma sa se numeasca Principatele Unite ale Moldovei si Valahiei (care ramaneau sub suzeranitatea "Majestatii Sale Sultanul"). Statul se organiza pe baza principiului separatiei puterii in stat si trebuia sa aiba 2 domnitori (alesi pe viata, prin vot cenziar), 2 guverne, 2 capitale, 2 adunari, iar comune sa fie Inalta Curte de Justitie si de Casatie, si Comisia Centrala de la Focsani.

Se desfiintau privilegiile boieresti.

Aceste decizii au fost considerate "un amestec de unire si despartire". Vasile Boerescu a afirmat ca "Europa ne-a ajutat destul, ramane sa ne ajutam noi insine."

In 5 ianuarie 1859 e ales (cu unanimitate) la Iasi, ca domn al Moldovei, Alexandru Ioan Cuza. In Tara Romaneasca lucrarile adunarii electivе s-au desfasurat la data de 24 ianuarie 1859. Aici Alexandru Ioan Cuza a fost ales cu majoritate de voturi. Prin urmare, s-a realizat dubla alegere a lui Al. I. Cuza, unirea politica a Moldovei cu Tara Romaneasca si, implicit, crearea statului roman modern.

Marile Puteri au fost puse in fata faptului implinit, iar incalcarea textului Conventiei de la Paris a fost motivata prin faptul ca nu se preciza ca cei doi domnitori sa fie persoane diferite.

Domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866)

Prima masura adoptata de Cuza a fost stabilirea capitalei unice la Bucuresti. Au fost trimisi emisari (diplomati) in principalele capitale europene pentru a se obtine recunoasterea dublei alegeri.

A fost creat un minister de razboi, avandu-l ca ministru pe generalul Emanoil Florescu. A fost creat un sistem de unitati metrice (ocaua) si au fost unificate serviciile de posta si telecomunicatii.

In decembrie 1861, Cuza face o vizita la Constantinopol, obtinand recunoasterea din partea sultanului a dublei alegeri si a unirii, pe toata durata vietii sale.

In ianuarie 1862 s-a constituit prima Adunare legiuitoare (unicamerala) si este ales primul guvern unic al tarii, avandu-l ca prim-ministru pe Barbu Catargiu, iar la 24 ianuarie Principatele Unite si-au luat numele de Romania.

Cuza a incercat sa puna in aplicare proiectul de reforma agrara, dar a intampinat o opozitie categorica din partea primului-ministru Barbu Catargiu.

Acesta a afirmat ca atat timp cat va fi prim-ministru nu se va aduce nicio modificare ordinii existente. La cateva zile dupa aceasta afirmatie, Catargiu este asasinat in conditii nestiute.

A urmat ca prim-ministru Nicolae Kretzulescu, iar din oct. 1863 Mihail Kogalniceanu devine noul prim-ministru. In timpul lui Kogalniceanu s-au aplicat reformele care au contribuit la modernizarea societatii.

In decembrie 1863 e pusa in aplicare "Reforma Secularizarii averilor manastiresti". Erau avute in vedere averile manastirilor grecesti inchinate Muntelui Athos, care detineau o parte semnificativa din suprafata arabila a tarii.

In 2 mai 1864 Mihail Kogalniceanu pune in discutia adunarii proiectul de reforma agrara. Adunarea, dominata de marii boieri conservatori, refuza proiectul si ii da lui Kogalniceanu vot de neincredere, vot de blam. Conform normelor parlamentare, Kogalniceanu ar fi trebuit sa demisioneze.

Prin lovitura de stat din 2 mai 1864, Cuza il mentine pe Kogalniceanu ca prim-ministru, dizolva Adunarea si impune un nou document cu valoare constitutională: "**Statutul Dezvoltator al Conventiei de la Paris**". Aprobat prin plebiscit (consultarea populatiei, sinonim cu referendum), documentul a mentinut principiul separarii puterilor in stat, dar a impus preponderenta executivului asupra legislativului, instituind domnia autoritara.

Adunarea legiuitoare devine bicamerala: Corpul Ponderator sau Senatul (nou infiintat) (cu membri alesi de catre domnitor) si Adunarea electiva. Legea electorala este modificata, censul (taxa) fiind micorat pentru a se permite accesul la vot unei categorii mai largi de cetateni.

Legea rurala (Reforma Agrara) este pusa in aplicare la 14 august 1864, prima din istoria Romaniei. Reforma a contribuit la modernizarea agriculturii romane si la inlaturarea relatiilor de claca. Improprietarirea fostilor clacasi se facea in functie de numarul de vite, prin despagubire, taranii platind contravaloarea terenului timp de 15 ani, dar 30 de ani nu puteau sa-l vanda.

In 1860 este infiintata Universitatea din Iasi, iar in 1864 Universitatea din Bucuresti. In decembrie 1864 este publicata legea instructiunii publice (legea invatamantului), conform careia invatamantul primar era gratuit si obligatoriu, cel secundar era de 7 ani, iar cel universitar de 3 ani.

Politica domnitorului a nemulțumit atat pe conservatori cat si pe liberalii radicali, care s-au aliat in "Monstruoasa Coalitie". Activitatea acestei coalitii a determinat abdicarea lui Al.I.Cuza la 11 februarie 1866.

Carol I (1866-1914) si Constitutia din 1866

Dupa abdicarea lui Al.I.Cuza, la conducerea tarii s-a instituit Locotenenta Domneasca. In timpul acestei locotenente s-a infiintat si un guvern provizoriu, condus de Ion Ghica. Intre timp, o delegatie condusa de Ion C. Bratianu s-a deplasat la Dusseldorf pentru a propune tronul Romaniei lui Carol I de Hohenzollern. Acestuia i s-a propus candidatura dupa ce, anterior, tronul Romaniei fusese refuzat de catre Filip de Flandra.

La 10 mai 1866 Romania il proclama pe Carol I principe al romanilor.

Problema realizarii unei constitutii, nerezolvata in timpul domniei lui Cuza, avea sa constituie o necesitate urgenta dupa lovitura de stat de la 11 februarie. Se dorea ca noua lege fundamentala sa creeze un cadru institutional solid si sa inaugureze un regim politic de monarhie constitutionala, bazat pe principiile fundamentale ale liberalismului. Noua constitutie a fost adoptata destul de repede datorita pericolelor externe care impuneau gasirea unei solutii de compromis, in pofida diferentelor de opinii dintre gruparile liberale si cele conservatoare.

La 1 iulie 1866 a fost adoptata prima Constitutie a Romaniei, consacrand astfel faurirea statului roman modern. Aceasta a fost inspirata dupa modelul constitutiei belgiene, considerat la acea data cel mai democratic la nivel european.

Conform constitutiei, Romania era o monarhie constitutionala ereditara, succesiunea facandu-se pe linia masculina, cu drept de primogenitura (primul nascut ocupa tronul).

Pentru prima data intr-un act oficial a fost precizat numele statului, Romania, iar in primul articol al constitutiei se garanta suveranitatea si integritatea teritoriului national, adica independenta Romaniei. Definirea statutului extern al tarii a dat dovada de indrazneala, intrucat, desi oficial Romania inca era provincie a Imperiului Otoman, nu se facea nicio referire speciala la acest aspect juridic international.

Constitutia prevedea ca teritoriul statului este inalienabil (nu putea fi instrainat) si indivizibil (nu putea fi impartit).

Constitutia avea la baza cele trei principii esentiale ale ideologiei liberale: separarea puterilor in stat, guvernarea reprezentativa si suveranitatea natiunii.

- Puterea executiva era impartita intre ministri (Guvern) si domnitor / principe. Domnul il desemna pe prim-ministru, care isi forma apoi guvernul, pe care il supunea aprobarii principelui. Guvernul avea ca atributii principale elaborarea proiectelor de legi, care erau trimise spre discutie in Parlament, si gestionarea

treburilor curente. Carol I numea si revoca ministri, oferea decoratii, aproba si respingea legi, si detinea dreptul de veto absolut, adica posibilitatea de a fi impotriva oricarei masuri sau initiative legislative luate de Parlament. De asemenea, Carol publica moneda cu chipul lui si este comandantul armatei, putand incheia pace sau declara razboi.

- Puterea legislativa era impartita intre domn si Adunarea legislativa (Parlamentul sau Re prezentanta Nationala), aceasta avand o structura bicamerala: Senat si Camera Deputatilor. Parlamentul dezbate si adopta legi, si voteaza bugetul statului.

- Puterea judecatoreasca era detinuta de instantele de judecata reprezentate de Inalta Curte de Justitie si de Casatie. Hotararile judecatoresti se pronuntau in numele domnului, singurul in masura sa pronunte gratierile.

Principiul responsabilitatii ministeriale atesta ca legile semnate de domn sunt contrasemnate de ministrul de resort, acesta devenind astfel singurul responsabil pentru documentul respectiv.

Alte drepturi si libertati cetatenesti (intalnim si "principiul drepturilor si libertatilor cetatenesti") au fost:

- libertate individuala;
- libertate la exprimare - absenta cenzurii;
- dreptul la proprietate, proprietatea fiind considerata sacra si inviolabila;
- dreptul la educatie, invatamantul primar fiind obligatoriu si gratuit;
- articolul 7 din constitutie preciza ca cetatenia se acorda celor de religie crestina, avand ca scop excluderea evreilor;

- votul era cenzitar, iar electoratul era impartit in colegii: 2 pentru Senat si 4 pentru Camera Deputatilor. Taranii isi exprimau votul in colegiul al patrulea, dar nu direct, ci prin delegati (1 la 50).

Adoptarea Constitutiei din 1866 a impulsionat si procesul de constituire a partidelor politice: Partidul Liberal (1875) si Partidul Conservator (1880).

Aceasta constitutie a ramas valabila pana in 1923 si a avut 3 amendamente:

- 1879 - articolul 7 privind cetatenia este modificat pentru a corespunde cu prevederile tratatului de la Berlin din 1878, adica s-au eliminat criteriile religioase;

- 1884 - s-a introdus in constitutie titlatura de Regat, iar numarul colegiilor pentru Camera Deputatilor s-a redus de la 4 la 3;

- 1917 - se fac unele modificari pentru a se putea realiza reforma electorala (1918 - intra votul universal) si se renunta la articolul care declara proprietatea sacra si inviolabila, pentru a se putea realiza o noua reforma agrara (1918-1921), care prevedea improprietarea soldatilor pe baza promisiunilor din 1917.

Constitutia din 1866, prin prevederile si principiile care stau la baza ei, poate fi considerata una dintre cele mai liberale din epoca. Totodata, ea a creat cadrul necesar functionarii institutiilor interne si maturizarii clasei politice romanesti.

Razboiul de independenta (1877 – 1878)

Dupa realizarea unirii din 1859, principalul obiectiv al politicii externe era reprezentat de obtinerea independentei, deoarece Romania era inca o provincie a Imperiului Otoman.

In 1875 se declanseaza o noua etapa a crizei orientale, concretizata prin rascoalele antiotomane ale popoarelor din Balcani (Bosnia - Hertegovina in 1875, Bulgaria in 1876, precum si atacarea turcilor de catre Serbia si Muntenegru in 1876). In aceasta situatie, Imperiul Tarist si-a anuntat intentia de a interveni in Balcani impotriva Imperiului Otoman, sub pretextul sprijinirii popoarelor ortodoxe aflate sub dominatie otomana.

Pentru a se evita situatiile precedente, cand, in cazul razboaielor ruso-turce, teritoriul romanesc devenea loc de confruntari militare, o delegatie a Guvernului roman s-a deplasat in Rusia, in septembrie 1876, pentru a discuta conditiile traversarii teritoriului romanesc de catre armata rusa. Negocierile nu au dus la incheierea unei intelegeri privind independenta si semnarea unei conventii de colaborare.

Acest lucru se va intampla anul urmator, la 4 aprilie 1877, cand se incheie o conventie militara romano-rusa, care stabilea traseul trupelor tariste pe teritoriul Romaniei, precum si obligatia Guvernului rus de a-si intretine trupele si de a respecta integritatea teritoriala a Romaniei.

La 12 aprilie 1877 se declanseaza razboiul ruso-turc. Romania nu a participat imediat la razboi, deoarece, initial, guvernul rus a refuzat colaborarea cu armata romana. Dupa declansarea razboiului, in Romania s-a decretat mobilizare generala si la 9 mai 1877 Mihail Kogalniceanu declara independenta de stat in Parlamentul Romaniei.

Ofensiva armatei turcesti pe frontul din Balcani a determinat ca Marele duce Nicolae, comandantul armatei ruse, sa solicite lui Carol I, printr-o telegrama, interventia armatei romane. Primele divizii romanesti trec Dunarea si participa alaturi de armata rusa la cucerirea redutelor: Grivita, Rahova, Smardan (punct militar fortificat / cetate pe frontul din Balcani in timpul razboiului ruso - turc).

Contributia armatei romane la obtinerea victoriei a fost esentiala. Rusii au esuat in fata Plevnei, dar, dupa un lung asediu de 2 luni, Plevna capituleaza in fata armatei romane la 28 noiembrie 1877, dupa care Osaman Pasa se preda armatei romane. Luptele au continuat pana in februarie 1878, cand Imperiul Otoman recunoaste victoria Rusiei.

Tratatul de pace de la San Stefano din 19 februarie 1878

Romania nu a fost acceptata la tratativele de pace dintre Rusia si Turcia. Tratatul de la San Stefano a recunoscut independenta Romaniei, dar a decis si un schimb de teritorii: Rusia cedeaza Dobrogea si Insula Serpilor in favoarea Romaniei, iar aceasta cedeaza sudul Basarabiei (Cahul, Bolgrad, Ismail) in favoarea Rusiei. In sudul Muntilor Balcani se crea un mare principat, care reprezenta in realitate un loc de stationare al armatelor tariste. Se recunoaste autonomia Bosniei si a Hertegovinei.

Tratatul de pace de la Berlin din 1 iulie 1878

Tratatul de pace incheiat la Berlin a avut drept cauza nemulțumirea marilor puteri fata de cresterea influentei ruse in Balcani. Se recunoaste independenta Romaniei, dar in mod conditionat, impunandu-se modificarea articolului 7 din Constitutie, care prevedea acordarea cetateniei pe criterii religioase. De asemenea, se accepta schimbul teritorial facut de Rusia, iar Bosnia si Hertegovina sunt date spre administrare Austro-Ungariei.

Alte precizari separate de tratat:

- In toamna anului 1878 Carol I primeste titlul de "Alteta Regala".
- In 14 martie 1881 Parlamentul a votat transformarea Romaniei in regat.
- Ia 10 mai 1881 Carol I si Elisabeta au fost incoronati.

Aceste acte politice au consacrat progresul statului si au contribuit la cresterea prestigiului international al Romaniei, care in 1881 avea relatii diplomatice cu 18 state.

Aderarea la Tripla Alianta (1883)

Dupa obtinerea independentei, Romania era izolata din punct de vedere diplomatic. Totodata, Rusia si-a intarit pozitia in Bulgaria dupa victoria din 1878,

devenind o amenintare pentru Romania. Depasirea starii de izolare diplomatica in care se afla tara noastra se putea realiza printr-o alianta cu Germania.

In urma vizitelor lui Carol I si ale lui I.C. Bratianu in Germania si Austro-Ungaria, a fost semnat la 30 oct 1883 tratatul dintre Romania si Austro-Ungaria. Germania a aderat si ea in aceeasi zi, iar Italia ziua urmatoare. Tratatul a fost semnat in secret de Carol I si nu a fost adus in discutia Parlamentului de tema respingerii.

Pe termen lung, insa, alianta cu Puterile Centrale s-a dovedit a fi in contradictie cu interesul romanilor legat recapatarea teritoriilor ce apartineau Austro-Ungariei, motiv pentru care Romania se declara neutra intre anii 1914-1916.

Relatiile cu Austro-Ungaria au continuat sa se inrautateasca: situatia romanilor de peste munti nu a cunoscut nicio imbunatatire, asa cum se sperase, iar politica guvernului de la Viena in Peninsula Balcanica ameninta echilibrul in zona si securitatea Romaniei.

Razboaiele Balcanice (1912 si 1913)

In timpul Primului Razboi Balcanic din 1912, purtat de Serbia, Muntenegru, Bulgaria si Grecia impotriva Turciei, Romania si-a proclamat neutralitatea.

Intarirea Bulgariei in urma razboiului a fost perceputa la Bucuresti ca o amenintare. Drept urmare, Romania intervine in al Doilea Razboi Balcanic din 1913, purtat intre Bulgaria si fostii aliati, dar si Turcia.

Razboiul a fost rapid si cu pierderi reduse. In urma tratatului semnat la Conferinta de Pace de la Bucuresti din 28 iulie 1913, Cadrilateralul bulgar intra in posesia Romaniei. Gazduirea acestui congres de pace constituia un indiciu privind cresterea prestigiului international al Romaniei.

Primul Razboi Mondial

(15/28 iulie 1914 – 29 octombrie/11 noiembrie 1918)

Pretextul declansarii Primului Razboi Mondial a fost asasinarea la Sarajevo, de catre un tanar sarb, a printului mostenitor al Austro-Ungariei, Franz Ferdinand. Austro-Ungaria a declarat razboi Serbiei si, treptat, SUA au fost atrase in conflict.

Cele 2 aliante implicate au fost Antanta (Franta, Anglia, Rusia) si Tripla Alianta, transformata mai tarziu in Puterile Centrale.

Primul Razboi Mondial a fost considerat un razboi total, deoarece a fost complicata si populatia civila din spatele frontului, afectata de bombardarea zonelor urbane si industriale.

Romania in timpul Primului Razboi Mondial (1916-1918)

Dupa declansarea Primului Razboi Mondial s-a organizat Consiliul de Coroana de la Sinaia, 21 iulie 1914, in cadrul caruia s-a dezbatut problema intrarii Romaniei in razboi. In cadrul consiliului s-au conturat 3 orientari:

1. Orientarea progermana, sustinuta de regele Carol I, dorea intrarea Romaniei in razboi de partea Puterilor Centrale, pentru ca Romania aderase in 1883 la Tripla Alianta, iar Austro-Ungaria ii ceruse statului roman sa respecte tratatul. Regele a intampinat o opozitie crancena din partea partidului si se spune ca aceasta i-ar fi provocat moartea subita pe 27 septembrie 1914, cu toate ca avea 75 de ani. A doua zi, Ferdinand I depune juramantul solemn si devine rege.

2. Orientarea proantanta sustinea intrarea imediata in razboi.

3. Orientarea neutra sustinea neutralitatea necesara pregatirii militare si a tratatelor diplomatice.

In urma dezbatelor s-a impus solutia neutralitatii.

La 18 septembrie 1914, printr-un acord secret, Rusia se angaja sa apere integritatea teritoriala a Romaniei si ii recunostea drepturile asupra teritoriilor din Austro-Ungaria in schimbul unei neutralitati binevoitoare.

Timp de 2 ani, prim-ministrul Ion I.C. Bratianu a dus tratative cu statele antante pentru a obtine din partea acestora recunoasterea drepturilor Romaniei asupra teritoriilor locuite de romani din cadrul monarhiei Austro-Ungare.

Puterile Centrale sperau, in cel mai fericit caz, in neutralitatea Romaniei, iar Franta si Rusia, nemulumite de tergiversarile lui Bratianu, puneau Guvernul de la Bucuresti, in vara anului 1916, in fata alternativei: "acum ori niciodata".

Neutralitatea excludea insa infaptuirea idealului national, asa ca Romania incheie la 4 august 1916 o conventie politica si militara cu Antanta. Prevederi:

- Se recunoasteau drepturile Romaniei in Transilvania si Bucovina.
- Romania era sprijinita militar in cazul in care intra in razboi.

La 14 august armata romana a pornit ofensiva in Transilvania. Dezastrul de la Dunare si contraofensiva Puterilor Centrale in Transilvania au condus la ocuparea de catre inamic a 2/3 din teritoriul tarii. Armata, guvernul si o parte a populatiei s-au refugiat in Moldova, Iasiul devenind pentru o perioada capitala tarii.

În iarna anilor 1916-1917, armata română s-a pregătit sub conducerea unei misiuni militare franceze. În iulie-august 1917, armata română a oprit ofensiva germană pe frontul de vest, în luptele de la Marasti, Oituz și Marasesti, evitând astfel ocuparea Moldovei.

Aceste victorii nu au putut fi valorificate, deoarece Rusia, principalul aliat al României pe frontul de est, ieșe din război și încheie pace separată cu Germania. Această decizie a fost adoptată de către Lenin după ce a preluat puterea în stat, ca urmare a Revoluției Bolșevice (comuniste).

Din cauza faptului că armata română nu mai putea continua rezistența, guvernul condus de Alexandru Marghiloman încheie un tratat de pace cu Puterile Centrale la București, în 24 aprilie 1918. Documentul impunea țării condiții grele:

- erau cedate Dobrogea și culmile Carpaților;
- economia era subordonată Germaniei;
- armata era demobilizată.

Regele Ferdinand I nu a recunoscut tratatul. În august, victoriile Antantei au determinat reînceperea ofensivei în octombrie de către armata română, astfel încât sfârșitul războiului a găsit România în tabăra învingătorilor.

Participarea la război a însemnat aproape 800.000 de morți, răniți și dispuși, dar și distrugereri enorme și pierderi materiale.

Marea Unire de la 1918

Primul Război Mondial a determinat o transformare radicală pe harta geopolitică a Europei. Imperiile multinationale s-au destrămat, permițând reformarea unității naționale și afirmarea unor noi state independente.

1. Basarabia - primul teritoriu care s-a unit cu România la 27 martie 1918, ca urmare a deciziei adoptate de Sfatul Țării.

2. Bucovina a fost provincie a Austro-Ungariei. După destrămarea acesteia, Ucraina a manifestat pretenția de a o anexa. În acest context, în cadrul Adunării Naționale de la Cernăuți, s-a decis unirea Bucovinei cu România, iar la 15 noiembrie 1918 Congresul General al Bucovinei a votat în unanimitate “unirea necondiționată și pentru vecie”.

3. Transilvania - în cadrul fostei monarhii Austro-Ungare existau opinii referitoare la refacerea imperiului în forma unei federații. Pentru a afirma interesele naționale, membrii Consiliului Național Român Central (CNRC) au convocat Marea Adunare Națională de la Alba Iulia la 1 decembrie 1918. În cadrul acestei

adunări, Vasile Goldis a citit “Rezoluția Unirii” cu România. Ungaria recunoaște unirea abia în 1920, prin tratatul de la Trianon.

Denumirea de România Mare este valabilă începând cu 1 decembrie 1918.

În plan internațional, noua configurație teritorială a țării a fost recunoscută prin tratatele semnate în cadrul Conferinței de Pace de la Paris din anii 1919-1920.

Pacea realizată la Paris n-a fost durabilă deoarece:

- statele mici din tabăra învingătoare au fost discriminate;
- Rusia Sovietică n-a fost invitată la conferință;
- statele învinse nu au fost admise la tratative;
- statele învinse au fost considerate responsabile de declanșarea războiului;
- deși s-a constituit Societatea Națiunilor (sau Liga Națiunilor), care avea

drept obiectiv menținerea păcii în lume, aceasta nu avea mijloacele necesare pentru a o impune.

La 15 octombrie 1922 a avut loc la Alba Iulia încoronarea regelui Ferdinand I (1914-1927), numit și “Întregitorul” și a reginei Maria, ca suverani ai României Mari. La festivități vor fi prezenți reprezentanți din 13 state ale lumii, aceasta fiind o nouă dovadă a recunoașterii Marii Uniri pe plan internațional.

Schimbarea calendarului

În 1919 România Mare trece de la calendarul iulian la cel gregorian.

Pentru obținerea noii date se procedează astfel:

- se adaugă 12 zile în perioada 1 martie 1800 – 28 februarie 1900
- se adaugă 13 zile în perioada 1 martie 1900 – 1 octombrie 1924
- se adaugă 14 zile din 1924

*Până acum am încercat să folosesc date vechi în sinteză.

Constituația din martie 1923

În 1921, printr-un decret, este desființată marea proprietate și moșieria boierească, pământul fiind împărțit țăranilor (având prioritate cei care au participat la război, invalizii și văduvele). Regele Ferdinand și-a îndeplinit astfel promisiunile făcute pe frontul din Moldova, în primăvara anului 1917. Ca urmare a desființării marii proprietăți, moșierimea dispărea ca și clona politică, iar de pe scena politică dispărea Partidul Conservator.

Noua lege relua, in cea mai mare parte, continutul Constitutiei din 1866, fiind o sinteza intre aceasta si proiectele constitutionale votate in 1917. Noutati:

- Constitutia din 1866 accentua caracterul indivizibil al statului, pe cand cea din 1923 insista si asupra caracterului national;

- in Constitutia din 1923 dreptul la proprietate nu mai este unul absolut, ci este nuanat, prin referire la utilitatea sociala;

- este prevazut votul universal, prezent inca din 1918 (doar pentru barbati, de la 21 de ani), in urma revizuirii din 1917 a Constitutiei din 1866; disparand votul cenzitar, se desfiinteaza colegiile din Camera Deputatilor si Senat;

- drepturile cetatenesti, ca si drepturile minoritatilor, sunt “fara deosebire de origine etnica, de limba si de religie”;

- se introduce controlul preventiv al constitutionalitatii legilor; se creeaza un Consiliu Legislativ care trebuie sa avizeze legile, dar al carui rol este consultativ.

In concluzie, Constitutia din 1923 a pastrat spiritul liberal al celei din 1866, a perfectionat sistemul de control al respectarii drepturilor si libertatilor cetatenesti, si a consacrat in plan juridic unirea din 1918.

Ideologii si practici politice democratice in Europa

Regimul politic democratic se caracterizeaza prin urmatoarele trasaturi: existenta separarii puterilor in stat; pluralismul politic (pluripartidism); puterea este legitimata prin intermediul alegerilor libere, care permit schimbarea conducerii statului periodic; respectarea drepturilor si libertatilor cetatenesti.

Democratia este exercitata in cadrul statului de drept (forma de organizare a statului bazata pe respectul principiilor legalitatii si drepturilor indivizilor). Statul de drept este inseparabil de democratie si de respectarea drepturilor omului.

Practica drepturilor omului cunoaste mai multe tipuri de drepturi si libertati:

- drepturi civile - libertatea individuala;
- drepturi politice - dreptul la vot;
- drepturi sociale - dreptul la educatie.

Forme ale democratiei (ideologii / doctrine politice):

1. Liberalismul este o doctrina care proclama principiul libertatii politice si economice a indivizilor, si se opune colectivismului, socialismului, etatismului si, in general, tuturor ideilor politice care pun interesele societatii inaintea individului. Individul si libertatile sale constituie elementul central al intregii doctrine liberale.

Liberalismul politic este doctrina care vizeaza reducerea puterilor Statului la protectia drepturilor si libertatilor individuale. Indivizii sunt liberi sa isi urmareasca propriile interese atat timp cat nu afecteaza drepturile si libertatile celorlalti.

Liberalismul economic este doctrina care proclama libera concurenta pe piata, adica neinterventia Statului in economie, si are ca principiu fundamental proprietatea individuala.

2. Crestin-democratia este o doctrina politica ce a evoluat in mod preponderent dupa cel de-al Doilea Razboi Mondial. Aparuta ca o reactie la atacurile impotriva bisericii si a catolicismului, crestin-democratia reprezinta expresia politica a crestinismului catolic. Aceasta a reprezentat o mediere intre liberalism (individualism) si socialism (colectivism), aducand in politica si elemente noi, precum morala crestina si subsidiaritatea. Considerata in multe tari europene drept o forma de neoconservatorism, crestin-democratia se intersecteaza cu conservatorismul in puncte fundamentale ale ideologiei, precum respectul fata de valorile traditionale, credinta si familia.

3. Conservatorismul. Daca liberalismul inseamna individualism, privatizare si constitutionalism, iar social-democratia inseamna planificare, nationalizare si solidaritate, conservatorismul pare a fi lipsit de program. Adeptii sai nu se ambitioneaza sa conceapa norme, principii sau idealuri care sa reconstruiasca societatea. Conservatorismul este o doctrina politica aparuta ca o reactie la liberalism si isi are originea in afirmatia lui Lucius Cary: “Atunci cand nu este necesar sa schimbi ceva, este necesar sa nu schimbi nimic.”

Conservatorismul porneste de la principii ca:

- omul ca fiinta eminentamente religioasa, intruchipare a ratiunii, a instinctului si a emotiei, iar religia element fundamental al societatii civile;
- comunitatea ca element teologic anterior individului;
- drepturile ca urmare fireasca a obligatiilor individuale;
- raul considerat inradacinat in fiinta umana si nu in institutiile statale;
- inegalitatea umana (nu si din punct de vedere moral, insa) ca urmare a organizarii sociale complexe.

Dupa Primului Razboi Mondial, regimurile democratice s-au consolidat in statele din vestul si nordul Europei (Danemarca, Suedia si Norvegia) si s-au instaurat in unele state nou constituite din centrul si estul Europei (Cehoslovacia).

Specifica sec. al XX-lea este participarea unui numar din ce in ce mai mare de cetateni la viata politica, prin extinderea dreptului de vot. La inceputul sec. XX, in statele europene s-a introdus treptat votul universal pentru barbati.

O alta etapa in extinderea participarii cetatenilor la viata politica a fost acordarea dreptului de vot pentru femei. Emanciparea femeii a avut loc treptat in perioada interbelica.

In perioada interbelica, liberalismul clasic a fost abandonat in favoarea neoliberalismului, statele democratice intervenind pentru eliminarea unor disfunctionalitati produse de economia de piata. A crescut rolul statului si in domeniul protectiei sociale, prin introducerea alocatiilor de stat (Suedia, Franta) si prin construirea de locuinte pentru cetatenii cu venituri modeste (Marea Britanie).

Dupa 1945, tarile vest-europene au inceput sa construiasca "statul bunastarii", caracterizat printr-o implicare sporita in dezvoltarea economica, in protectia si in serviciile sociale.

Regimul democratic a luat forma democratiei liberale, fiind o sinteza intre liberalism si democratie. Practica democratiei liberale implica existenta regimurilor constitutionale.

In Europa, democratia liberala a imbracat forma regimului parlamentar:

- puterea apartine unui guvern sustinut de majoritatea deputatilor;
- preponderenta apartine adunarii legislative alese;
- puterea executiva este dirijata de un sef de guvern si de seful statului

(regele sau presedintele republicii).

Marea Britanie - regimul politic englez a fost pentru multe state europene un model de regim democratic. Marea Britanie a devenit monarhie constitutionala la sfarsitul secolului al XVII-lea, cand regele a acceptat "Declaratia drepturilor" care ii limita atributiile. In Marea Britanie, unde se aplica principiul "regele conduce, dar nu guverneaza", prim-ministrul, sef al majoritatii parlamentare, are un rol insemnat, isi alege ministrii si are puteri executive extinse.

In 1918 este introdus votul universal atat pentru barbati (minim 21 ani), cat si pentru femei (minim 30 ani).

Cele mai puternice formatiuni au fost, dupa 1918, Partidul Conservator si Partidul Laburist. S-a remarcat personalitatea lui Winston Churchill, prim-ministru din partea Partidului Conservator, in perioada 1940-1945 si dupa razboi: 1951-1955.

Franta - a avut intre anii 1918 si 1940 un regim democratic republican, caracterizat insa prin instabilitate guvernamentala, deoarece au functionat 42 de partide. Existenta unui numar mare de partide a determinat formarea unor coalitii (Blocul National si Uniunea Nationala) care aveau ca scop politic principal blocarea accesului la putere a partidelor extremiste.

Dupa al Doilea Razboi Mondial a fost adoptata o noua Constitutie, care instituia un regim parlamentar clasic. Charles de Gaulle, presedintele tarii din anul

1959, a sustinut ideea consolidarii puterii sefului statului, acesta avand dreptul sa se pronunte asupra liniilor generale ale politicii interne si externe ale tarii.

Reforma constitutionala din anul 1962 a stabilit ca presedintele Frantei sa fie ales de cetateni prin vot universal, nu de un colegiu electoral, ca pana atunci.

Ideologii si practici politice totalitare in Europa

Dupa Primul Razboi Mondial, confruntandu-se cu reale dificultati de adaptare la provocarile lumii postbelice si negasind solutii in gandirea politica si in sistemul politic democratic, multe tari s-au orientat spre oferta totalitara.

Secolul XX a cunoscut doua tipuri principale de regimuri totalitare:

- fasciste in Italia, Germania (unde a fost cunoscut sub numele de nazism sau national-socialism), Ungaria, Spania, Portugalia;
- comuniste - prima tara comunista a fost Rusia (URSS), urmata, dupa al Doilea Razboi Mondial, de statele din Europa de Rasarit (Romania, Polonia, Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, Albania, Iugoslavia, Germania de Est).

Caracteristici comune ale regimurilor politice totalitare:

- existenta partidului unic si a unui dictator in fruntea statului;
- lichidarea oricarei forme de opozitie (epurare politica);
- controlul absolut al statului asupra societatii;
- puterea e exercitata cu ajutorul terorii, prin intermediul politiei politice;
- supravegherea populatiei de catre politia politica;
- incalcarea grava a drepturilor omului;
- cultul personalitatii, cenzura presei etc.

* este admisa o singura ideologie: nationalism agresiv sau rasism in cazul fascismului si nazismului, si marxism-leninism in cazul comunismului.

Comunismul - extrema stanga - originea ideologiei comuniste se gaseste in operele lui Karl Marx, in principal "Manifestul Partidului Comunist", in care e fundamentat principiul "luptei de clasa". Marx considera ca noua societate, cea comunista, se va edifica mai intai in tarile dezvoltate, in care proletariatul va prelua, prin revolutie, puterea de la burghezie. Lenin, ideologul bolsevichilor, a fundamentat ideea ca si in Rusia (tara mai putin dezvoltata) este posibila victoria unei revolutii socialiste, cu conditia existentei unei conjuncturi social-economice propice care sa fie exploatarea de un partid format din revolutionari de profesie. Acesta urma sa fie partidul bolsevic, aripa radicala desprinsa din Partidul Social-Democrat Rus.

Comunistii declarau ca obiectivul regimului lor politic este edificarea societatii socialiste, in care oamenii, eliberati de exploatare, sa-si dezvolte in mod multilateral personalitatea. Temeiul acestor transformari o constituiau desfiintarea proprietatii private, pentru eliminarea inegalitatilor economice dintre oameni si a claselor sociale, si instaurarea dictaturii proletariatului, ca modalitate de infrangere, prin violenta, a rezistentei impotriva noii societati.

Comunismul fost instaurat dupa lovitura de stat din octombrie 1917, in urma careia Vladimir Ilici Lenin preia puterea politica a Rusiei, considerata actul de nastere al statului sovietic. In 1918-1921 s-a desfasurat razboiul civil intre partizanii vechiului regim (albii) si sustinatorii bolsevichilor (rosii). Au intervenit mai multe state europene impotriva Rusiei sovietice, dar bolsevicii au dezlantuit teroarea: au infiintat Armata Rosie si politia secreta CEKA.

Practici politice in timpul lui Lenin:

- orice forma de opozitie a fost desfiintata, fiind interzisa functionarea tuturor partidelor, in afara celui comunist (PCUS);
 - a fost creata politia politica a regimului: CEKA, NKVD, KGB;
 - controlul statului in economie prin nationalizarea intreprinderilor.
- I.V.Stalin (1924-1953) intensifica toate aceste practici prin:
- colectivizarea fortata a agriculturii;
 - proprietatea privata e desfiintata prin nationalizare (confiscare);
 - economie centralizata si planificata rigid (planuri cincinale);
 - cultul personalitatii capata proportii fara precedent;
 - opozantii politici au fost executati sau trimisi la inchisoare sau in lagare de munca fortata, care formau Gulagul (din Siberia) (unde au murit 18 milioane de oameni). In anii 30, milioane de oameni (30-40) au cazut victime epurarilor staliniste, deoarece erau considerati de regim dusmani ai poporului.

Dupa al Doilea Razboi Mondial URSS a ocupat cea mai mare parte a Europei Centrale si de Rasarit. Intre 1944-1948, sub ocupatia trupelor sovietice, prin forta si prin fraudarea alegerilor, a fost instalat comunismul in Romania, Bulgaria, Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, estul Germaniei, Iugoslavia, Albania, China, Coreea de Nord, Vietnam si Cuba. Astfel, Europa a fost divizata in plan politic, economic si cultural. Simbolul acestei divizari a fost ridicarea in 1961 a "Zidului Berlinului".

Erodarea regimului comunist:

- revolte antisovietice si anticomuniste in: 1953 - Republica Democrata Germania, 1956 - Ungaria si Polonia, 1968 - Cehoslovacia. Toate au fost invinse prin interventia armatei sovietice;

- anii 1970-1989 au scos in evidenta falimentul economic al sistemului comunist;

- au aparut miscari de disidenta in cadrul carora opozantii regimurilor comuniste militau pentru drepturile omului (Cehoslovacia, Polonia);

- 1985 - Mihail Gorbaciov a initiat politica "Perestroika I glanzosti" (reconstructie si redeschidere) prin care a incercat reformarea partidului si statului sovietic, dar nu a facut decat sa accelereze descompunerea regimurilor comuniste din Europa;

- 1989 - regimul totalitar este inlaturat din majoritatea statelor europene foste comuniste;

- 1991 - URSS s-a dizolvat oficial si M.Gorbaciov a demisionat din toate functiile pe care le detinea.

Fascismul - extrema dreapta - promoveaza idei nationaliste duse pana la extrem. Pe langa idealizarea propriei natiuni si preamarirea trecutului glorios (exemplu Italia - Imperiului Roman din Antichitate), se manifesta intoleranta fata de alte natiuni/rase/ideologii.

Ideologia si regimul au fost fondate de Benito Mussolini in Italia. El sustinea in 1919 statul de tip totalitar, critica liberalismul si incuraja corporatismul (reunirea patronilor si sindicatelor intr-un organism institutionalizat politic, cu scopul de a elimina tensiunile sociale). In plan politic, corporatismul urmarea inlocuirea Parlamentului cu o Adunare a Delegatilor Corporatiilor.

In octombrie 1922 fascistii organizeaza "marsul asupra Romei", prin care l-au determinat pe rege sa-l numeasca prim-ministru pe Benito Mussolini:

- a fost interzisa orice forma de opozitie (desfiintau partidele si sindicatele);
- au fost organizate politia politica OVRA si organizatiile paramilitare;
- i s-au acordat puteri sporite lui Mussolini printr-o lege speciala;
- indoctrinarea cetatenilor prin propaganda si organizatii fasciste;
- s-a infiintat Tribunalul special care stabilea masuri aspre impotriva adversarilor politici si a fost introdusa cenzura.

Nazismul - extrema dreapta - ideologie:

- are la baza nationalismul exacerbat, rasismul si antisemitismul;
- a fost fundamentat de Adolf Hitler, acesta considera ca nemtii fac parte dintr-o rasa superioara (ariana);
- e dreptul rasei superioare sa domine oamenii inferiori (negri, slavi, evrei);
- superioritatea rasiala a argumentat ideea de "spatiu vital", adica necesitatea razboaielor care sa elimine "rasele inferioare" si sa creeze un teritoriu adecvat rasei ariene;

- sistemul democratiei parlamentare era considerat vinovat pentru problemele economice si sociale;
 - evreii erau considerati vinovati de toate relele societatii germane, de aceea nazistii sustineau exterminarea lor.

Preluarea puterii:

- alegerile din 1932 au fost castigate de Partidul National Socialist al Muncitorilor Germani (NSDAP) condus de Adolf Hitler;

- in 1933 presedintele l-a numit cancelar al Germaniei pe Hitler;

- in 1933 Parlamentul i-a acordat puteri dictatoriale lui Hitler.

Practici politice:

- a fost interzisa orice forma de opozitie (desfiintau partidele si sindicatele);
 - au fost organizate politia politica Gestapo si organizatiile paramilitare;
 - cetatenii au fost indoctrinati prin propaganda si prin diferite organizatii fasciste; a fost introdusa cenzura;

- antisemitismul a fost transformat in politica de stat: evreilor li se retrag drepturile civile si politice; in 1942 se aplica solutia finala, incepe Holocaustul, pana in 1945 fiind ucisi aproximativ 6 milioane de evrei.

Partide politice in perioada interbelica

In perioada interbelica regimul politic a fost cel al democratiei parlamentare, avand ca baza baza juridica Constitutia din 1923. In plan politic se impun partide politice PNL si PNT, dar apar si organizatii extremiste (Legiunea Arahangelului Mihail si Partidul Comunist), precum si partide ale minoritatilor nationale.

Partidul National Liberal a fost, in perioada interbelica, cel mai puternic partid. Acesta a guvernat in perioadele 1922-1928 si 1933-1937. Dintre conducatorii acestuia s-au remarcat Ion.I.C.Bratianu si Vintila Bratianu.

Printre cele mai importante masuri legislative se numara Constitutia din 1923 si legile pentru unificarea statului din 1925.

Acesta a promovat **ideologia neoliberalista**, care sustinea:

- in plan social: intarirea pozitiiilor burgheziei si respectarea echilibrului;
 - in plan economic: doctrina "prin noi insine aceasta inseamna", adica dezvoltarea economica a tarii pe baza capitalului romanesc si reducerea investitiilor straine; considera industria ca principala cale de progres economic; PNL a conturat sistemul financiar-bancar al tarii;

- in plan politic: dezvoltarea democratiei parlamentare.

Ideologia taranista promova urmatoarele idei:

- in plan social: sustinea primatul taranimii;

- in plan economic: doctrina "portilor deschise" fata de capitalul strain; agricultura ocupa locul principal in dezvoltarea statului;

- in plan politic: taranistii au propus constituirea statului national taranesc, au sustinut ideea "luptei de clasa", dar apoi au abandonat-o si au sustinut democratia parlamentara.

Aceasta ideologie a fost sustinuta de Partidul Taranesc, creat in 1918. Acesta s-a unit cu Partidul National Roman din Transilvania si a format Partidul National Taranesc, avand ca lideri principali pe Iuliu Maniu si Ion Mihalache. Desi PNT a avut o baza sociala mult mai larga comparativ cu PNL, a guvernat doar in 1928-1931 si 1932-1933.

O alta ideologie a fost **extremismul de stanga - comunismul**. El promova:

- instaurarea dictaturii proletariului (concept care desemnează puterea de stat a clasei muncitoare, instaurată prin revoluția socialistă, exercitată cu sprijinul maselor muncitoare neproletare de la orașe și sate, și care se poate concretiza sub forma de alianță între clasa muncitoare și țărănime);

- nationalizarea mijloacelor de productie;

- desfiintarea proprietatii private.

Partidul Comunist a fost fondat in 1921 si a aderat la Internationala a III-a Comunistă. Orientarea antinationala a dus la scoaterea partidului in afara legii in anul 1924. Intre 1924-1944 acesta a activat ilegal cu circa o mie de membri, fiind instrumentul Uniunii Sovietice, care urmarea dezmembrarea teritoriului roman si transformarea acestuia in republica socialista.

Legiunea Arahangelului Mihail, infiintata in 1927 de catre Corneliu Zelea Codreanu, devenita in 1930 Garda de Fier, a fost o **miscare fascista, de extrema dreapta**, care promova:

- antisemitismul (antievrei), anticomunismul si misticismul;

- teoria purificarii prin moarte, promovand ura si intoleranta;

- condamna democratia parlamentara;

- violenta si recurgerea la asasinatul politic (Ion.G.Duca, Nicolae Iorga etc).

Activitatea regala si Constitutia din 1938

In timpul domniei lui Ferdinand, viata politica a fost dominata de PNL, fiind o perioada reprezentativa in edificarea democratica a Romaniei Mari.

Domnia lui avea sa fie umbrita de criza dinastica declansata de Carol, fiul lui Ferdinand si al Mariei, mostenitor al tronului si primul Hohenzollern nascut pe pamant romanesc. Carol avea un comportament care devia de la obligatiile sale oficiale, manifestat inca din timpul razboiului, cand isi parasise regimul din Moldova pentru o femeie, dar apoi isi reia prerogativele, la insistentele regelui. Intre timp el mai are si alte aventuri, fiind supranumit regele playboy, de catre istorici.

In 1925 a intalnit-o pe Elena Lupescu la Paris si ramane cu ea in strainatate, renuntand la prerogativele de mostenitor. Astfel, in 1926 Parlamentul l-a proclamat ca succesor al regelui pe Mihai, fiul lui Carol si al Elenei de Grecia.

Moartea neasteptata a lui Ferdinand din 1927 lasa Romania Mare fara monarh. Acest fapt a fost rezolvat prin formarea unei Regente, alcatuita din 3 persoane, care va prelua prerogativele regale cat timp Mihai e minor.

Sprijinit de opozitie (PNT), in 1930 Carol revine in Romania, isi detroneaza fiul si se proclama rege sub numele de Carol al II-lea. Domnia lui va reprezenta o noua etapa in evolutia monarhiei. Abil si ambitios, suveranul se amesteca in viata politica, urmarind preluarea efectiva a puterii in stat si inlocuirea regimului bazat pe partide politice. Pentru atingerea acestui scop, Carol al II-lea a intretinut frictiunile dintre partide, precum si cele din interiorul lor, a incurajat guvernarea prin decrete-legi, ignorand rolul Parlamentului, a permis folosirea cenzurii si s-a folosit de miscarea legionara.

Acest fapt s-a reflectat in alegerile din noiembrie 1937, cand niciunul dintre partide nu a obtinut majoritatea necesara formarii guvernului. In acest context, in februarie 1938 Carol al II-lea instaureaza monarhia autoritara, atribuindu-si puterea executiva si legislativa. Baza acestui regim va fi noua constitutie.

Prevederile Constitutiei din februarie 1938:

- regele detinea puterea executiva si cea legislativa, parlamentul fiind mentinut cu rol decorativ, eliminandu-se astfel principiul separarii puterilor in stat;
- puterea judecatoreasca se exercita in numele regelui;
- activitatea partidelor politice este interzisa;

*partidele si gruparile politice sunt dizolvate prin decretul-lege din martie 1938, il locul lor fiind infiintat, in decembrie, Frontul Renasterii Nationale (devenit Partidul Natiunii in 1940);

- varsta minima de vot e stabilita la 30 de ani, acordat numai stiutorilor de carte, dar pentru prima oara este disponibil si pentru femei.

*suspendata in septembrie 1940 datorita prabusirii monarhiei autoritare.

Odata ce si-a atins obiectivul politic, Carol al II-lea si-a modificat atitudinea fata de legionarii cu care colaborase pana atunci. Astfel, in 1938, din ordinul sau,

este arestat Corneliu Zelea Codreanu si, ulterior, omorat sub pretextul ca a incercat sa fuga de sub escorta.

Incercarile diplomatice ale Romaniei Mari

Dupa razboi, obiectivul fundamental al Romaniei Mari a fost apararea independentei si a granitelor, in conditiile in care revizionismul era in ascensiune.

URSS, Ungaria si Bulgaria revendicau teritorii romanesti. Sistemul defensiv roman s-a construit pe convingerea ca Franta si Marea Britanie, ca principale autoare ale "sistemului de la Versailles" (face referire la Natiunile Unite, cred), vor lupta impotriva revizionismului.

In cei 20 de ani ai perioadei interbelice, Romania Mare a aderat la Societatea Natiunilor (1919) si s-a orientat spre incheierea unor aliante regionale. Apare astfel Mica Antanta (1921) (sau Mica Intelegere), formata impreuna cu Cehoslovacia si Iugoslavia. Aceasta era sprijinita de Franta si avea ca scop apararea teritoriala in fata unui atac neprovocat din partea Ungariei sau Bulgariei.

S-a militat pentru adoptarea unor masuri concrete de dezarmare si de descurajare a fortelor revizioniste. Astfel, in 1928, Romania a semnat Pactul Briand-Kellogg, care scotea razboiul in afara legii.

In semn de recunoastere a eforturilor diplomatice ale Romaniei, ministrul de externe Nicolae Titulescu a indeplinit, in 1930 si 1931, functia de presedinte al Adunarii Generale a Societatii Natiunilor.

In 1934 s-a constituit Intelegerea Balcanica formata din Romania, Iugoslavia, Grecia si Turcia, avand ca scop mentinerea echilibrului in zona si respingerea revizionismului bulgar si italian.

Desi s-a incercat normalizarea relatiilor cu URSS in perioada interbelica, acest lucru nu s-a putut realiza datorita:

- tezaurului nerestituit al Romaniei, depozitat in Rusia in timpul razboiului;
- problema Basarabiei (URSS o voia inapoi).

Inercarea de negociere a unui tratat de neagresiune cu URSS a esuat din cauza demiterii lui Nicolae Titulescu in 1936, de catre Carol al II-lea.

In concluzie, premisele pe care s-a construit politica externa romaneasca, in vederea apararii integritatii teritoriale si a independentei tarii, au fost false. Franta si Marea Britanie, pe care se conta, au facut compromisuri cu statele revizioniste, iar Societatea Natiunilor a fost incapabila sa mentina pacea. Cele doua aliante regionale

au fost utile Romaniei, insa ele nu erau suficiente pentru a opri revizionismul german si sovietic.

Al Doilea Razboi Mondial (1 sept. 1939 – 2 sept. 1945)

Integritatea teritoriala a Romaniei incepea sa fie in pericol datorita:

- acordului de la Munchen (1938) prin care Germania incepe dezmembrarea Cehoslovaciei (1938-1939);
- semnarii in secret a Pactului Ribbentrop-Molotov (1939) de catre URSS si Germania, care viza in mod direct integritatea teritoriala a tarii noastre;
- izbucnirii celui de al Doilea Razboi Mondial la 1 septembrie 1939, prin invadarea Poloniei de catre nemti.
- capitularii Frantei in fata Germaniei in 1940 (Franta si Marea Britanie garantasera integritatea teritoriala a Romaniei in 1939), fapt ce insemna clar ca nu vom reusi sa rezistam revizionismului;

- imposibilitatii functionarii Micii Intelegeri si a Intelegerii Balcanice.
Toti acesti factori au condus la izolarea Romaniei pe plan extern in 1940.

In acest context, in urma notelor ultimative din 26-28 iunie 1940, Romania a fost obligata sa renunte, in favoarea Uniunii Sovietice, la Basarabia si la nordul Bucovinei.

Din pacate, odata cu satisfacerea doleantelor rusilor, Ungaria si Bulgaria si-au accentuat demersul revizionist, fiind puternic sustinute de Germania si Italia.

La 30 august 1940, Romaniei i s-a impus semnarea Dictatului / Arbitrajului de la Viena, prin care s-a cedat Ungariei partea de nord-vest a Transilvaniei.

Cedarile teritoriale impuse prin acest dictat au marcat declinul regimului carlist. Manifestatiile de protest impotriva Dictatului de la Viena, initiate de taranisti cu sprijinul legionarilor anticarlisti, l-au considerat pe Carol al II-lea principalul vinovat pentru impasul in care ajunsese tara. In aceasta situatie, regele a fost fortat sa-i incredinteze (4 septembrie 1940) lui Ion Antonescu mandatul de formare a unui nou guvern. Antonescu nu a respectat mandatul si, mai mult, a doua zi i-a cerut sa-i acorde puteri depline, apoi a desfiintat constitutia, iar in cele din urma i-a impus sa paraseasca tara. Astfel, Carol al II-lea a abdicat la 6 sept. si s-a expatriat, cedand tronul fiului sau, Mihai I. Asadar, s-a instaurat regimul politic antonesciano-legionar progerman.

La 7 septembrie, semnarea Tratatului de la Craiova a dus la pierderea Cadrilaterului in favoarea Bulgariei.

La 14 septembrie, Romania s-a proclamat “Stat National-Legionar”.

La 23 noiembrie, Romania a aderat la Pactul Tripartit (Axa), format din Germania, Italia si Japonia.

Dorind sa elimine legionarii si sa ramana doar el la putere, Antonescu a emis niste decrete impotriva activitatii lor. Totodata, in ianuarie 1941 a fost abrogata denumirea de “Stat National-Legionar”, iar orice activitate politica a fost interzisa. Legionarii s-au revoltat in aceeasi luna, dar au fost infranti cu ajutorul armatei.

Romania a intrat, la 22 iunie 1941, alaturi de Germania, in razboiul antisovietic, urmarind eliberarea Basarabiei si a nordului Bucovinei.

Cand a devenit evident ca Germania va pierde razboiul, au fost cautate solutii pentru a se evita ocuparea tarii de catre Armata Rosie.

Lovitura de stat de la 23 august 1944, initiata de Mihai I si principalele forte politice, a fost solutia pentru inlaturarea maresalului Ion Antonescu de la putere, revenirea la coalitia Natiunilor Unite si intoarcerea armelor impotriva Germaniei. Totodata, profitand de faptul ca nu se incheiase un armistitiu, Armata Rosie a ocupat teritoriul Romaniei.

Conventia de Armistitiu din 12 septembrie 1944 a impus Romaniei despagubiri uriase, participarea in continuare la razboiul impotriva Germaniei si libera trecere pentru aliati pe tot teritoriul roman.

Soarta tarii a fost influentata si de urmatoarele acorduri diplomatice:

- in octombrie 1944, prin “Acordul de procentaj” dintre Churchill si Stalin, Romania intra in sfera de influenta sovietica;

- acordurile de la Ialta (februarie 1945)(sau Conferinta de la Crimeea) si Potsdam (iulie-august 1945) au creat conditii favorabile atat pentru intarirea pozitiiilor URSS in Romania, cat si pentru instaurarea regimului comunist.

Al Doilea Razboi Mondial s-a incheiat la 2 septembrie 1945, cand Japonia a semnat actele de capitulare fata de SUA. Sfarsitul razboiului a gasit Romania in sfera de influenta sovietica, ca urmare directa a ocuparii tarii de catre Armata Rosie. Ceea ce a urmat a constituit rezultatul unei evolutii pe care diplomatii de la Bucuresti nu au prevazut-o. Desi contributia materiala si umana a tarii noastre la infrangerea Germaniei a fost impresionanta, nu ni s-a recunoscut statutul de tara cobeligeranta (care se afla in razboi alaturi de un aliat, contra unui inamic comun).

Prevederile Tratatului de pace de la Paris (1947) semnat de Romania:

- reintegrarea partii de nord-vest a Transilvaniei in granitele nationale;
- Basarabia si nordul Bucovinei raman in posesia URSS;
- plata a 300 milioane de dolari ca despagubire, achitati in produse;

- Armata Rosie ramane in tara sub pretextul asigurarii "liniilor de comunicare". Aceasta situatie s-a prelungit pana in anul 1958, favorizand instaurarea si consolidarea noului regim totalitar de inspiratie sovietica (stalinist).

Instaurarea comunismului

Lovitura de stat de la 23 august 1944 a insemnat primul pas catre instaurarea comunismului in Romania. In aceasta perioada se repune in vigoare Constitutia din 1923 (valabila pana la abdicarea regelui Mihai).

Contextul instaurarii regimului comunist:

- revenirea in legalitate a PCR dupa 23 august 1944;
- actiuni organizate pentru cresterea influentei PCR in randul populatiei;
- aranjamentele diplomatice intre Marile Puteri (explicate mai sus);
- prezenta armatei sovietice a ajutat ascensiunea comunistilor la putere.

Etapele cuceririi puterii:

- la 6 martie 1945, comunistii, sprijiniti de Stalin, au impus regelui Mihai un guvern condus de Petru Groza;
- dupa ce si-au asigurat controlul asupra executivului, au falsificat alegerile parlamentare din 16 noiembrie 1946, care in realitate fusesera castigate de PNT;
- in 1947 au fost lichidate principalele partide de opozitie: PNT si PNL, astfel ca singurul obstacol al comunistilor il reprezenta regele Mihai;
- 30 decembrie 1947 – regele Mihai a fost silit sa abdice si astfel are loc schimbarea formei de guvernare, Romania devenind Republica Populară Română.

Regimul stalinist - Gheorghe Gheorghiu Dej

Gheorghe Gheorghiu Dej a fost Secretar General al PCR din 1945.

In martie 1945, s-a legiferat noua reforma agrara prin care erau expropriate 1.500.000 ha de teren, cu care erau improprietarite peste 900.000 de familii de tarani. Aceasta masura a inlaturat marii proprietari de pamant, incercandu-se astfel atragerea taranimii de partea comunistilor. In aceasta perioada se vehicula sloganul "Ana, Luca, Teo, Dej - bagă spaima în burghezi".

O prima forma a rezistentei anticomuniste din Romania a reprezentat-o lupta din munti. Organizarea primelor nuclee de lupta anticomunista s-a realizat in a doua parte a anului 1945, devenind din ce in ce mai vizibile odata cu cresterea influentei PCR. Cele mai importante grupuri de rezistenta armata au fost Haiducii Muscelului,

Haiducii lui Avram Iancu si Sumanele Negre. In zona Muscelului si in zona Muntilor Fagaras au avut loc puternice ciocniri cu trupele Securitatii. Depasite numeric si fara prea multe provizii si munitii, aceste grupuri au fost decimate de catre puterea comunista.

In februarie 1948, PCR isi schimba denumirea in Partidul Muncitoresc Roman, in urma unificarii cu PSD, devenind astfel unicul partid.

Odata incheiata distrugerea vechiului regim politic si a principalelor sale institutii, comunistii au continuat sovietizarea Romaniei prin impunerea statului totalitar si al controlului complet asupra societatii. Sunt constituite organele de represiune: Securitatea (1948) si Militia (1949), menite sa reprime rezistenta.

Din randul "dusmanilor poporului", anihilati fizic de catre organele de represiune comuniste, au facut parte membri marcanti ai partidelor istorice interbelice, oameni de cultura, slujitori ai bisericii si multi altii. Majoritatea celor care au avut o functie publica, in orice domeniu, pana in 1945, au cunoscut teroarea sistemului comunist al penitenciarelor si coloniilor de munca. Se poate vorbi, asadar, de existenta, pana in 1964, unui adevarat gulag in Romania. Este cazul inchisorilor de la Galati si Ramnicul Sarat, al santierelor de la Canalul Dunare-Marea Neagra, precum si al coloniilor de munca fortata.

Un obiectiv important al noii puteri l-a constituit transformarea vechii economii de piata intr-o economie centralizata. In acest scop, este organizata nationalizarea principalelor mijloace de productie si trecerea lor in proprietatea statului (1948). Se introduce cenzura asupra presei, dogma marxist-leninista devine obligatorie in scoli, iar legea invatamantului din 1948 va introduce limba rusa din clasa a III-a. Religia, ca obiect de studiu, a fost inlocuita cu istoria Partidului Comunist al Uniunii Sovietice (PCUS) si cu geografia tot a URSS.

PCR a desfășurat în perioada 1949-1962 procesul de colectivizare sau transformare socialista a agriculturii, ce a constat în confiscarea proprietatilor agricole private si comasarea lor în ferme agricole administrate de stat. Acum au luat fiinta, dupa modelul sovietic, gospodariile agricole (Cooperativele Agricole de Productie), proces care va intampina o mare rezistenta din partea taranimii. Este momentul in care intervin organele de represiune, cu misiunea de a-i convinge pe tarani de binefacerile regimului socialist. Totodata, se adopta modelul sovietic al controlului si planificarii economice prin planuri cincinale.

O alta caracteristica a represiunii comuniste a reprezentat-o fenomenul deportarilor. Incepute in 1951, deportarile din Banat (initial 40.000 persoane) in zonele aride din Baragan au insemnat distrugerea a numeroase familii.

G.G.Dej a obtinut controlul total asupra partidului abia in anul 1952, cand, cu sprijinul lui Stalin, inlatura gruparea de la varful PCR care se afla in rivalitate cu el, in frunte cu Ana Pauker. Aceste eliminari, soldate cu arestari, executii sau condamnari pe viata, au fost urmate de altele, mult mai numeroase, la toate nivelurile vietii de partid.

Activitatea externa a tarii, inclusiv Razboiul Rece (1946-1991):

La sfarsitul celui de al Doilea Razboi Mondial intre fostii aliati (SUA si URSS) au aparut neintelegeri care au degenerat in Razboiul Rece. Acesta a imbracat forma unei succesiuni de crize politice, potentata de o cursa a inarmarilor (nucleare si nu numai) intre SUA si URSS. Totodata, statele-satelit ale URSS, printre care si Romania, au fost nevoite sa urmeze pozitia Moscovei in acest conflict.

- 1946 - Winston Churchill afirma ca a aparut o "cortina de fier" ce marcheaza separarea ideologica intre estul Europei si restul continentului, intre comunism si democratie (ro.wikipedia.org/wiki/Fi%C8%99ier:Iron_Curtain_Final.svg);

- 1947 - semnarea Tratatului de pace de la Paris (explicat mai sus);

- 1947 - refuzarea planului Marshall, sub presiunile Moscovei (a fost un plan de reconstructie conceput de SUA si destinat statelor afectate de al 2-lea RM);

- 1948 - tratat de prietenie si colaborare cu URSS;

- 1949 - devenim membru fondator al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (CAER) (avea scopul de a stimula comerțul între țările din blocul estic);

- 1949 - fara Romania - SUA si majoritatea statelor democratice din vestul Europei semneaza pactul NATO (Organizatia Tratatului Atlanticului de Nord, interesata in mentinerea pacii si apararea propriei independente prin solidaritate politica si printr-o forta militara defensiva corespunzatoare);

- 1955 - statele aflate in sfera de influenta sovietica semneaza Tratatul de la Varsovia, considerat o reactie la aparitia NATO (scopul acestei aliante a fost subordonarea completa a Europei de Est fata de Uniunea Sovietica, din punct de vedere militar si strategic);

- 1955 - Romania a fost primita in ONU;

- 1956 - G.G.Dej a sustinut reprimarea revolutiei maghiare, dar nu i s-a cerut interventia militara; unii dintre liderii acestei miscari antisovietice, in frunte cu Imre Nagy, au fost detinuti o vreme in Romania;

- 1958 - ca urmare a atitudinii fata de revolutia maghiara, a sporit increderea Moscovei in liderii PRM si trupele sovietice au fost retrase din Romania (plecarea Armatei Rosii a insemnat pe plan extern primul pas al desprinderii de Moscova);

- abia la cativa ani dupa moartea lui Stalin (1953), Dej a inceput sa promoveze o politica de distantare fata de URSS, mai ales dupa retragerea din 1958 (sus);

- tara noastra a inceput, după 1960, să dezvolte relații și cu state democratice din Occident, pentru a importa tehnologie necesară industrializării și nu numai;

- 1961 - URSS aproba construirea Zidului Berlinului, care separa Germania, inclusiv Berlinul, in doua teritorii din punct de vedere politic: RFG (vest-democrat) si RDG (est-comunist); acesta a fost considerat simbolul Razboiului Rece, marcand astfel separarea dintre cele doua blocuri politico-militare (NATO si Tratatul de la Varsovia), si a avut ca scop scaderea drastica a emigratiei din est in vest;

- 1961 - legatiile (reprezentanță diplomatică inferioară în rang unei ambasade) Frantei si Marii Britanii au fost ridicate la nivel de ambasada;

- in timpul conflictului chinez-sovietic din anii '60, conducerea de la Bucuresti dorea sa-si arate fidelitatea fata de Moscova, ca urmare a retragerii trupelor sovietice din Romania, dar interesele tarii noastre erau mai bine reprezentate de politica Chinei. Asadar, in ciuda conflictului dintre chinezi si rusi, Romania a continuat sa intretina relatii diplomatice cu China, avand un rol de mediator in acest conflict;

- 1962 - Criza rachetelor din Cuba a fost o confruntare între URSS și SUA, in legatura cu proiectilele nucleare instalate de sovietici in Cuba. Aceasta criza a fost privita ca fiind momentul cand Razboiul Rece a fost foarte aproape sa devina razboi nuclear si sa se transforme in al Treilea Razboi Mondial. Sperata de acest fapt si de o implicare fara voia sa, Romania a purtat discutii cu SUA pentru a le convinge ca ea nu are nicio legatura cu acest eveniment, declarandu-se neutra.

* aceste 2 evenimente (conflictul si criza) au permis distantarea de URSS;

- 1963 - relatiile cu Iugoslavia evolueaza - Dej incheie un acord pentru construirea complexului hidroenergetic de la Portile de Fier;

- 1964 - respingem Planul Valev al URSS, prin care tara trebuia sa devina doar o furnizoare de produse agricole pentru țările din CAER.

- 1964 - PMR a elaborat Declaratia din aprilie, considerata un adevarat manifest de iesire a tarii de sub influenta Moscovei, deoarece afirma dreptul fiecarui partid comunist de a conduce tara si respingea amestecul PCUS (Partidului Comunist al Uniunii Sovietice) in treburile interne.

Constitutiile comuniste

Datele la care au fost alcatuite cele trei constitutii comuniste nu sunt intamplatoare: 1948 se plaseaza imediat dupa desfiintarea completa a vechiului regim odata cu alungarea suveranului, 1952 marcheaza un moment important in

subordonarea completa a statului de catre nomenclatura comunista, iar 1965 este anul schimbarii liderului politic G.G.Dej cu Nicolae Ceausescu.

Constitutia din 1948 - inspirata dupa modelul sovietic / stalinist din 1936.

- denumirea oficiala a tarii era Republica Populara Romana;
- a fost instituit regimul democratiei populare, cu principii ca: suveranitatea poporului si votul universal de la 18 ani, indiferent de sex;
- consfintea regimul monopartidic, intreaga putere apartinand PMR;
- dispare principiul separarii puterilor in stat, intrucat Marea Adunare Nationala (MAN) (unicamerala) devenea “organul suprem al puterii de stat”, aleasa din 4 in 4 ani;
- statua egalitatea in fata legii pentru toti cetatenii si afirma largi drepturi si libertati cetatenesti: dreptul la munca, la invatatura, libertatea individuala, libertatea presei etc, insa acestea au fost grav incalcate in timpul regimului comunist;
- prevederile economice pregatesc trecerea intregii economii sub controlul statului, deoarece se prevedea ca mijloacele de productie, bancile si societatile de asigurare pot deveni proprietatea statului;

Constitutia din 1952 - nu aduce modificari esentiale.

- consfintea totala aservire a Romaniei fata de Uniunea Sovietica;
- se vorbește despre rolul de conducator al PMR.

Constitutia din 1965 - nu aduce modificari esentiale.

- schimba denumirea tarii in Republica Socialista Romania, considerand ca s-a ajuns la un inalt stadiu de dezvoltare in drumul spre comunism;
- denumirea PMR devenea Partidul Comunist Roman (PCR);
- prin revizuirea din 1974 se infiinta functia de presedinte al Romaniei, evident, detinuta de Nicolae Ceausescu.

*Toate constitutiile comuniste au reprezentat vointa unui singur partid si au legitimat totalitarismul si oprimarea.

Regimul national-comunist - Nicolae Ceausescu

Dupa moartea lui Gheorghe Gheorghidiu Dej din martie 1965, la conducerea PCR este numit Nicolae Ceausescu, noul Secretar General. Pentru a-si consolida imaginea de lider cu o viziune noua, acesta a luat hotararea de a liberaliza societatea, ceea ce s-a si intamplat intre **anii 1965-1971**.

Masuri pe plan intern:

- noua Constitutie din 1965 care mentioneaza noua denumire a statului;

- reabilitarea unor fosti lideri nedreptatiti de Gh. G. Dej;
 - a fost permisa existenta unor magazine in regim de semiproprietate;
 - s-a investit in dezvoltarea industriei;
 - deschiderea spre o noua cultura cu accente romanesti, creste ponderea disciplinelor exacte, se pune mai putin accent pe marxism, limba rusa e treptat redusa din scoli, iar ulterior va disparea in favoarea celor straine (eng, fr, germ);
 - conditiile de viata s-au imbunatatit si s-a putut calatori in strainatate;
- Politica externa:
- 1967 - reluarea relatiilor cu Republica Federala Germana;
 - 1968 - in Cehoslovacia are loc o ampla miscare de opozitie la adresa sistemului comunist, numita Primavara de la Praga. Nicolae Ceausescu a atins apogeul popularitatii sale cand, vorbind in numele partidului si statului, dar si al natiunii romane, condamna in termeni duri interventia trupelor Tratatului de la Varsovia impotriva reformelor politice din Cehoslovacia (interventie la care el refuza sa participe, fiind singurul lider comunist care ia aceasta atitudine). Aceasta opozitie fata de URSS, ca si alte decizii in politica externa opuse liniei comune a statelor comuniste, l-au transformat pe viitorul dictator, din perspectiva tarilor occidentale, intr-un lider regional important, vazut ca o fisura in monolitul comunist est- european;
 - 1969 - datorita curajului lui Ceausescu, Romania este vizitata pentru prima data de un presedinte al SUA, Richard Nixon; in acest fel, regimul comunist de la Bucuresti incerca sa sublinieze faptul ca este autonom in relatiile internationale fata de Uniunea Sovietica;
 - 1969 - Romania a fost prima tara comunista care a fost acceptata in Fondul Monetar International. Aceasta institutie financiara mondiala are drept principiu intr-ajutorarea dintre membrii sai cu fonduri necesare iesirii din situatiile de criza.
- Din 1971**, dupa vizitele lui Ceausescu in China si Coreea de Nord, se pune capat liberalizarii si se impune tot mai strict controlul partidului in viata economica, politica si culturala.
- are loc o concentrare totala a functiilor de stat si partid in mana lui Ceausescu, care primeste in 1974 functia de presedinte de republica; rudele si membrii familiei sunt promovati in functii politice (sotia sa, Elena Ceausescu, va deveni prim-viceprim-ministru);
 - cultul personalitatii cunoaste o dezvoltare fara precedent si chiar va atinge dimensiuni grotesti, Ceausescu fiind prezentat in toate mijloacele de informare drept “stralucitul conducator”;

- in plan cultural, este declansata o actiune de intarire a ideologiei comuniste prin asa-numita revolutie culturala, aceasta avand ca scop crearea omului nou indoctrinat si supus regimului;

- cenzura se inaspreste, iar mass-media devine un instrument de propaganda a sefului de stat si a partidului;

- securitatea urmare si aresta pe toti cei care aveau opinie diferita;

- se lanseaza proiecte ambitioase pe baza unor imprumuturi (constructia de combinate siderurgice si a Casei Poporului), dar care baga tara in datorii, dupa 1980 ajungand la aproape 11 miliarde de dolari;

- datorita datoriilor, conditiile de viata ale populatiei se degradeaza, iar alimentele si bunurile de prima necesitate sunt rationalizate;

Politica externa:

- 1975 - Romania a participat la Conferinta pentru Securitate si Cooperare Europeana de la Helsinki, unde Ceausescu a semnat Actul Final care prevedea respectarea drepturilor omului;

- 1985 - contextul extern a devenit mai favorabil in Europa dupa venirea la putere in URSS a lui Mihail Gorbaciov. Acesta a initiat o serie de reforme care aveau drept obiectiv sa faca socialismul performant din punct de vedere economic. (vezi pag. 18). Politica interna abuziva promovata de Ceausescu, precum si refuzul acestuia de a accepta politica de reforme a lui Gorbaciov au dus la izolarea Romaniei pe plan extern. Totodata, regimul lui Ceausescu devenea tot mai izolat, deoarece Occidentul acuza ca in Romania sunt incalcate grav drepturile omului, ceea ce chiar se intampla. Acest comportament al lui Ceausescu l-au transformat, in preajma caderii regimului sau, in ultimul lider de tip stalinist al Europei. Abia dupa 1989 statul roman a putut relua legaturile normale cu statele occidentale.

Prabusirea regimului comunist din Romania

Contextul international a fost favorizat de criza regimurilor comuniste din Europa. Mihail Gorbaciov a initiat unele reforme in Uniunea Sovietica, care au dus practic la prabusirea comunismului si implicit a Uniunii Sovietice (1991).

In Romania regimul a fost inlaturat prin violenta deoarece:

- regimul a fost foarte represiv;

- nu s-a reusit inchegarea unei opozitii in interior;

- Ceausescu s-a opus reformelor din Uniunea Sovietica.

O alta forma a rezistentei anticomuniste o reprezinta disidenta intelectualelor, fenomen care a aparut in perioada lui Ceausescu, cand, mai ales dupa 1977, apar primele opozitii majore (Paul Goma, Ana Blandiana etc), care au criticat cultul personalitatii conducatorului si au cerut respectarea drepturilor omului.

Impotriva regimului se declansasera mai multe miscari printre care cea a minerilor din Valea Jiului (1977) si cea a muncitorilor de la uzinele Steagul Rosu din Brasov (1987). O alta disidenta a aparut in randul fostilor demnitari comunisti, care criticau masurile luate de Ceausescu. Protestul acestora s-a concretizat prin semnarea, in martie 1989, "Scrisoarii celor sase".

La jumatatea lunii decembrie 1989 a izbucnit o miscare populara la Timisoara, iar la 21 decembrie Ceausescu a organizat un miting la Bucuresti. Ulterior au loc mari manifestatii in Bucuresti, iar Ceausescu abandoneaza puterea, iar apoi e capturat si judecat sumar la Targoviste, iar in cele din urma executat.

Noul organism de putere, temporar (22 dec. 1989-1990), s-a numit Consiliul Frontului Salvarii Nationale, in frunte cu Ion Iliescu. S-a dat un "Comunicat" in care se anunta ca Romania revine la pluripartidism, la separatia puterilor in stat, ca se vor face reforme pentru a se trece la economie de piata si la o orientare externa spre integrarea euro-atlantica. Ulterior s-a anuntat data alegerilor libere din 1990.

Romania democrata

Dupa 1989 si dupa incetarea Pactului de la Varsovia (1991), Romania si-a reorientat politica externa spre Vest, care s-a concluzionat prin integrarea Romaniei in NATO (2004) si in UE (2007). Totodata, se realizeaza reforme in economie, justitie si invatamant.

Reconstructia democratica a fost un proces dificil din cauza necesitatii restructurarii economice, liberalizarii preturilor si trecerii la o economie de piata. In plus, in plan politic au existat tensiuni legate de lipsa de experienta a clasei politice, de mentinerea unor mentalitati comuniste si de lipsa de responsabilitate a unor politicieni.

Din anul 1990 s-au conturat in viata politica doua forte: FSN (ca urmare a transformarii in partid politic a CFSN) si opozitia reprezentata de partidele istorice care au reaparut (PNL, PNT, PSD, ulterior apare CDR - Conventia Democrata Romana).

Dupa 1990, societatea civila, inexistentă aproape in regimul totalitar, a inceput sa se organizeze. Apar asociatii si fundatii, neafiliate mediului politic sau al

afacerilor, ce actioneaza pentru modernizarea societatii si pentru apararea drepturilor omului. Lipsa unui exercitiu democratic a facut ca acestea sa se exprime prin opinii uneori nerealiste. Pe de alta parte, nu a existat o colaborare reala cu institutiile noului stat.

O manifestare a societatii civile a fost fenomenul "Piata Universitatii" din Bucuresti 1990, dupa ce a fost ales Iliescu presedinte. Cei care au actionat aici protestau fata de politica guvernului, pe care il acuzau de practici comuniste, printre care cenzura asupra presei. Dialogul dintre guvern si cei care protestau in piata a esuat, iar puterea a trecut la evacuarea demonstrantilor. Acest fapt a continuat prin deplasarea minerilor la Bucuresti si prin conflictele acestora cu populatia civila, ce au creat tarii o imagine foarte defavorabila in strainatate.

Aceste evenimente au aratat fragilitatea institutiilor statului, dificultatea constructiei democratice, precum si lipsa unui dialog real intre putere si opozitie.

Alternanta la putere s-a materializat la alegerile din 1996, la care candidatul CDR, Emil Constantinescu, a obtinut victoria impotriva fostului presedinte, Ion Iliescu. Alternanta pasnica la putere, cat si maturizarea electoratului demonstau ca democratia, desi fragila, incepea sa faca primii pasi spre consolidare.

Constitutia din 1991

Elaborarea noii Constitutii a intampinat dificultati legate de conflictul pute-re-opozitie. Dupa un an de dezbateri, noua Constitutie a fost aprobata prin referen-dumul din decembrie 1991. Se reinstaureaza statul de drept, intemeiat pe separarea puterilor, responsabilitatea guvernamentala, drepturi si libertati cetatenesti. Pluralis-mul a devenit in societatea romaneasca o conditie si o garantie a democratiei.

Constitutia a stabilit tot republica drept forma de guvernament, impartita in:

- Presedinte - ales la 4 ani prin vot universal (de la 18 ani);
- Puterea legislativa - Parlamentul - redevine bicameral (Senat si Camera Deputatilor), ales la 4 ani;
- Puterea executiva - Guvernul;
- Puterea judecatoreasca - Curtea Suprema de Justitie.

Fata de Constitutia din 1923, pe a avut-o ca model, noua lege a creat institutii noi precum Curtea Constitutionala, care vegheaza asupra constitutionalitatii legilor, si Avocatul poporului, care apara drepturile si libertatile cetatenesti in raport cu autoritatile publice.

In conditiile desfasurarii procesului de integrare europeana, Constitutia din 1991 a fost revizuita in 2003 pentru a fi in concordanta cu noile realitati impuse de viitoarea aderare a Romaniei la UE. Articolele revizuite au fost supuse aprobarii natiunii prin referendumul din octombrie 2003. Din acest moment mandatul presedintelui se prelungeste la 5 ani.

Intrebari si posibile raspunsuri

1. Numirea unei mari puteri care a luat atitudine față de implicarea României în „criza orientală”; (cel mai probabil - Rusia)
2. Menționarea a două documente elaborate de marile puteri în contextul „crizei orientale” care cuprindeau prevederi referitoare și la România; (tratatele de la San Stefano si Berlin)(1878)
3. Precizati doua caracteristici privind statutul politico-juridic al Principatelor Romane, in prima jumătate a secolului al XIX-lea: relatie de suzeranitate-vasalitate cu Imperiul Otoman si protectoratul Imperiului Tarist (prezent inca din sec XVIII), care devine oficial prin tratatul de la Adrianopol (1829), “Rusia garantandu-le prosperitatea”.
4. Menționarea a câte unei acțiuni prin care românii și-au realizat statul modern, respectiv, au înfăptuit România Mare și a unui element de continuitate între cele două acțiuni ale acestora; (continuitate - posibil monarhia)
5. Argumentati afirmatia „strainii ii numesc in chip felurit.”
"Voloh", "blachus", "blachi", "olah", "valah" - denumire preluata de germani de la celti, apoi de slavi de la germani, desemnand populatiile romanizate. Termenul "vlah" desemna la inceput pe romanii balcanici, dar, mai tarziu, denumirea respectiva este extinsa si asupra romanilor din nordul Dunarii.
Aici cred ca merge si: grecii ii numeau geti, iar romanii ii numeau daci.
6. comunizare = impunerea comunismului / a propaga influenta comunista.
7. Argumentati, printr-un fapt istoric relevant, afirmatia conform careia ideologiile totalitare incalca drepturile omului: statul totalitar a incalcat sistematic drepturile omului sub motiv ca acestea trebuie subordonate intereselor superioare ale statului. S-a ajuns la terorism de stat impotriva propriilor cetateni. Prin incalcarea drepturilor omului s-au produs crime impotriva umanitatii. Expresia acestor crime sunt izbucnirea celui de-al Doilea Razboi Mondial, Gulagul sovietic, lagarele de exterminare germane sau Holocaustul indreptat de nazisti impotriva evreilor, genocidul practicat impotriva altor popoare (sarbi, polonezi) etc.